

222

ଶାନ୍ତିବରତନ ନାମ୍

—୧୫—

କବି ମୃତ୍ୟୁ ଭବ୍ୟ ରମ୍ଜନ ଶ୍ରୀଗଣେଶ ଘନୋଦ୍ଧିତୀର୍ଥ

କବିମର୍ତ୍ତାଙ୍ଗ ଲିବାପି

ଶ୍ରୀହୃତ ରାମରାହ ମାସ ମରକାର କର୍ତ୍ତକ

ପ୍ରୟାଣାମି ଛନ୍ଦେ ଅଳାବିଧ ଏହେଯ

ଶାରମଃ ଏହ ପ୍ରହ୍ଲେ ମୂଳମିତ ନାଥୁତ୍ସାଯ ଆଦିରମ

ଏ ଭକ୍ତିରମ ଘାଟିତ ଦୁଃଖୀତ ।

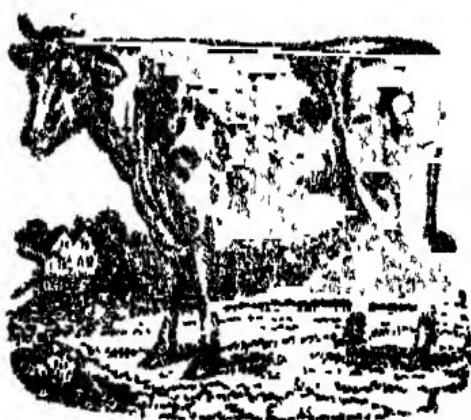
କାନ୍ତୁକ ଲାଉହଲେ କାବେ ନାହିଁ ପାହ ରୁମ ।

ଅବୁଧେ ତୋହନ ଯେବ ପଞ୍ଚାଶାତେ ରଥ ॥

କଲିକାତା

ଚିତ୍ତନ୍ୟଚଞ୍ଜଳୀର୍ଯ୍ୟ ସନ୍ତ୍ଵନ ଶୁଭ୍ରିତ ।

ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୮୧ ।

শিশ-লিখিত পুস্তকাবলী দাচি মৃজাপুর ১৯
খ্রিস্ট ভবনে অথবা জেনেরেল এমেরিলিন
প্রিস্টিশন নামক বিদ্যামন্দিরে বিক্রয়াৎ।

শুল্ক	পুস্তকের নাম।
১১০	কামতোবলী—প্রথম ভাগ
১০	“ দ্বিতীয় ভাগ
১০	“ তৃতীয় ভাগ
১৫/০	“ চতুর্থ ভাগ
৪০	বাদিকা-ধূরণ খেদের কারণ
১০	বিদ্বা-মনোবংশ মাটিক
১০	বৃহস্পতি-কৌতুক মাটিক
১০	বৃহস্পতি-প্রবোধ প্রসঙ্গ

ମୁଢ଼ିପତ୍ର ।

ଅର୍ଥ ବିଦ୍ୟାର ସହିତ ।	୧
“ ଏହାନୁଷ୍ଠାନ	୫
“ ମାନବଦେହ	୭
“ ମାନବ ଉଦ୍‌ଦେଶ	୧୪
“ ଜ୍ଞାନ ବର୍ଣନ ।	୧୯
“ ଆତ୍ମା ଓ ମନ	୨୫
“ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଜାତି	୩୩
“ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷେ ଯିଲନ	୪୧
“ କୃତୁ ଓ ଜଗାଗ୍ରହଣ	୪୪
“ ଗର୍ଭ ବିବରଣ	୪୯
“ ଗଭିଣୀର ଅବଶ୍ୟକ	୫୦
“ କୁଳମ ରଙ୍ଗ ।	୫୬
“ ପୂନଃ ଜୀବ କଥନ	୬୨

मानवरत्न

दिद्यार महिमा

सक्रिते बण्डित केन छुराचार घन ।
विधिदत्ता बुद्धि ज्ञान कर रे आर्जुन ॥
उज्ज्वल है इबे वंश, ज्ञाति नाहि पावे
अंश, ए थनेर नाहि खंस, करि वित-
रन ॥ उकरे ला करे चुरि, रिपु छम जर
करि, अधर्म उत्त करी, करे से शासन ।
आराधना विद्याधने, अमर आपनि
गणे, कर यत्त उपार्जुने, अमूल्य ग्रन्थन ॥

प्रश्नार ।

तुम्हण्ल गोलाकार बेण्टि न लिले ।
वन उपवन ईले अधिक जडले ॥
वज्रति किंचित् मात्र उम्रक अवलो ॥
अमये दोषने रिति वाचना अमर गु-

মানবরতন ।

তিনাংশের এক অংশ স্থাবর সৃজন ।
 প্রভেদ বিস্তারে হয় বিস্তর বর্ণন ॥
 দুই অংশ পরিপূর্ণ রূপাকরণ কর ।
 অস্ত অঙ্গী খাল ফিল পৃথিবীর পয় ॥
 নানা জীব জন্মে তায় অসংখ্য গণন ।
 যা পারিষ্কৃতি করি সংক্ষেপে বর্ণন ॥
 অগ্নি গিরি নানা বস্তু শৈবাল আকার ।
 প্রবাল জনক কৌট বিবিধ আকার ॥
 অহি কুচে কাৰ্যাপদ গুগলী শস্তুক ।
 জেঙ্গড়া জলোকা শঙ্খ কক্ষট বিনুক ॥
 কুন্ত ঘীন অতি ঝীণ হেল্যা অউরুল ।
 দাঙ্গপাতা ডানুকোলা চিঙ্গড়ি কয়েলা ॥
 কানুবাটিস খলিশা পাবদা ফলই ।
 লেঠা বাটা বাচা বালি ধৱসলা ঝাই ॥
 তেচখো এলাঙ্গা চেস্তুকুট মৃগাল ।
 উলুকা ভাকুলানু ভেনাসিয়া শালুক
 গুতিয়া মাতুলানু চিতল কাতলা ।
 বোৱাদি বালুৰ তোল আড়ি ইটা তোলা ॥
 গুড়া সোগুপু টা চৌলি ঝুলিলা শুকুর ।
 প্রয়োজ কৈলো ভো গড়ুই ঘোগুর ॥ ৩

ମାନ୍ୟବରତନ ।

କଇତୋଳା କୁଟିକଡ଼ ପୌକାଳ ତାରୁଈ ।
 ଟେପାରୀ ସନ୍ତୋଷ ଫେଁସ ଗର୍ଭା ଚେଲା କହି ॥
 ମକର ସଡ଼େଲ ବାଜୀ ଶୁଣୁକ ହାତର ।
 ବୃଦ୍ଧୀର ଗଢ୍ଢୀର ନୀରେ ଜୀବ ବହୁତର ॥
 ଅରାଳ ଡାହକ । ଏକ ପାନୀକେବିତି ଦୂର
 ଦଲପିଣି ଗାଙ୍ଗଚିଲ ଥେଲେ ଦଲେ ଦଲେ ॥
 ବିବିଧ ବିହଙ୍ଗ ମୀଳ ବର୍ଣ୍ଣ ନାମ ବର୍ଣ୍ଣ ।
 ଅଧି ମୁକ୍ତା ଜଗେ କତ ସାଗରେତେ ରର୍ଣ୍ଣ ॥
 ଏହି ହେତୁ ରହାକର ନାମ ଈଶ୍ଵର ତୀର ।
 ବିଦ୍ୟାରପା ମୁଖ୍ୟମିଷ୍ଟ ହୁକ୍କର ଅପାର ॥
 ଅକୁଳ ପାଥାର ବିଦ୍ୟା ବିଦ୍ୟା ରହାକର ।
 କେ କୋଥା ପଡ଼ିଯା ଆହେ ଦର୍ଶନ ହୁକ୍କର ॥
 ଯେତେ ଜୀବନେ ଜୀବ ନାମ ଜାତି ଘର୍ଥେ ।
 ତେମତି ଜାନିବେ ଦୃଢ଼ ଅହା ମହାପାର୍ଥେ ॥
 ଆଗମ ନିର୍ଗମେ ଶୁଣି ନିଗମ ଦୁର୍ଗମ ।
 ଆଗମ ନିର୍ଗମେ ଜୀବ ଅତି ଘନୋରମ ॥
 ଶୁଦ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳୀ ସଫରୀ କରି କର କର ।
 ଯୋଡ଼େ ବାଡ଼େ ଆଡ଼େ ପଡ଼ି ଭାବି ନିରନ୍ତର ॥
 ରିପୁ ଶ୍ରୋତ ବକ୍ରି ହର ପାଛେ ଭାବି ଭାବି ॥
 ଅବଶେ ସନ୍ତୋଷ ମୋର ଭାଗ ଏହି ଟେହି ॥

ମାନସରତନ ।

ଆୟି କି କହିତେ ପାରି ବିଦ୍ୟାର ଅହିମା ।
 ଅକୁଳ ପାଥାର ଯାର କେଥା ହିବ ଦୀମା ॥
 ତବେ ସେ କିଞ୍ଚିତ୍ କହି ନାଥୁ ଆଲାପନେ ।
 ସମ୍ପିଂ ଦର୍ଶଣେ ଦୃଷ୍ଟି ସୂଜନ କାରଣେ ॥
 ବିଧିଦତ୍ତା ଜ୍ଞାନାଙ୍ଗୁର ଶୂଳାଧାର ତାର ।
 ବଞ୍ଚ ମସକୀୟ ଜ୍ଞାନ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ॥
 ଶୁରୁ ଉପଦେଶେ ଜ୍ଞାନ ବୁଝି ବୁଝି ତାମ୍ ।
 ଦୀନବନ୍ଧୁ ପରମାତ୍ମା ତାହାର କୃପାତ୍ ॥
 ତତ୍ତ୍ଵ ଅତ୍ତ ସତ୍ୱ ଶୁରୁ ଜୀବତେର ଶୁରୁ ।
 ମହୁ ସର୍ଜ ତମୋ ଶୁଣେ କୋଟି କଞ୍ଚପତର ॥
 ବ୍ଲେସିକ ପଣ୍ଡିତେ କରେ ବିରମେ ଶୁରମ ।
 କୁଟିଲ ସ୍ଵଭାବେ ଭାବେ ତବେ ଅପରମ ॥
 ରଚନା ସୌଧଣୀ ଚିନ୍ତା ବୁଝିଲ ଆକରେ ।
 ଶୋଧନ କ୍ରମତା ଶକ୍ତି ହରଳ ଅନ୍ତରେ ॥
 ରାତ୍ରିଆହେ ସେଇ ଜନ ମେହି ଜାନେ ଅର୍ପଣ ।
 ଭାବାଭାବେ ପଡ଼େ ପଦେ ଭାଲେ ହୈତେ ସର୍ପ ॥
 ଅସମ୍ବାଦନା ଜାନେ ଅନୁଭି ସେ ହୟ ।
 ସଙ୍କଳା କି ବୁଝିବେ ବ୍ୟଥା ଅଜ୍ଞା ଧାରା ଶୟ ॥
 ବ୍ରଜନେ ଯତନେ ଅରି ଶ୍ରୀଶୁରଚରଣ ।
 ରାତ୍ରିରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁନ୍ତେ ମାନସରତନ ॥

ধান্বণ ও

অথ অঙ্গানুষ্ঠান ।

গুরু উপদেশ সদা করারে অবশ্য । ভজন
সাধন পূজা অন্তরে গোপন ॥ জ্ঞান অসি
করে ধরি, ছেদ করি রিপু অরি, মাধুসঙ্গে
মুগ্ধসঙ্গে, মুপথে কর অম্বণ ॥ মনিদ
নিষ্ঠার জন্য, নানা পথ নানা গগ্য,
মৃচাংশে প্রবল পঞ্চ, প্রেরণি কারণ ।
যে ভাবে যে ভাবে তাঁরে, দেই ভাবে ভবে
তরে, অলম্বন যেন অভেদ বরণ ॥

পর্যায় ।

অথ শু ব্রহ্মাণ্ড কাণ্ড অপুর্ব সৃজন ।
বিধি আত্ম বিধিকৃত আছে নিরপণ ॥
তারাগণ অগণন গগণে ধ্বারণ । - ৫
চক্র চক্র কোটি কোটি ব্রহ্মাণ্ড তপন ॥
পরম্পর গতি শূন্যে যথা নিয়মিত ।
উল্কাপাত ধূমকেতু কালপুরুষ হিত ॥
অন্তরে এহণ ছীপে দুরবিণে দৃষ্টি ।
নানা স্থানে নানা জীব অনুভূত সৃষ্টি ॥
প্রভেদিয়া প্রকাশিতে নাহি প্রয়োজন ।
চৰাচৰে জীবনের শুন বিবরণ ॥

মানবরতন।

বিজ্ঞানদৰ্পণে বিজ্ঞ করি মিরীকৃণ ।
 ধন্য ধাতা ধন্যবাদ করে অনুকৃণ ॥
 কে মুখিবে অর্থ তোর কিসের কালগে ।
 ত্রিভুবন পরম্পরে কৃষ্ণ আকর্ষণে ॥
 সপ্তসৌপ সমাগরা বারিতে বেঢিত ।
 বিপিন চৱাণি গিরি বসতি কিঞ্চিত ॥
 পৃথিবী প্রধান হীপ প্রকাশ তাজার ।
 উৎকৃষ্ট জীব ইথে মানব প্রচার ॥
 কৃষি কীট কোঁটা কোঁটা পাতঙ্গ তুজঙ্গ ।
 বানর কিন্মর পশু মৎস্য হিঁহঙ্গ ॥
 ভূচর খেচর জীব জলে অগুন ।
 যক্ষ মুক্ষ পিশাচাদি না হয় দৰ্ণ ॥
 বিনাচর নিশাচর দৃশ্য অপোচর ।
 পঞ্চভূতে জড়ভূত সর্ব কলেবর ॥
 অনুষ্য শরীর সৃষ্টি আশ্চর্য নির্মাণ ।
 শিশুবিদ্যা শ্রেষ্ঠতম সৃষ্টির প্রধান ॥
 ইথে ঘার নাহি দৃষ্টি তারে ধিক ধিক ।
 ততোধিক ধিক গণি যে হয় নাস্তিক ॥
 কর্তা বিলে কর্তা কোথা হয়েছে নির্বাহ ।
 রামরত্ন দান করে প্রাণিক প্রাণদান ॥

মানবরাতন ।

অথ মানবদেহ বিবরণ ।

কাল পুর্ণ কালে তনু তাজীবে জীবন ।
মোহ মায়া ছায়া রঞ্জু এড়াবে দুঃখন ॥
যতনে রাখিতে মেহ, অবস্থ করে না
কেহ, মৃত্যু ভয় অহরহ, জাগ্রত্বপন ।
অতএব শুন বলি, বর্তমান কাল কলি,
অপ্প আয়ু যায় চলি, মুদ্রিয়ে সয়ন ॥
ক্রিয়া কান্তি ভঙ্গ ছলে, আছে ধর্ম নাই
বলে, মীমাংসা করি কৌশলে, কর ব্রে
সাধন ॥

পঞ্চাম ।

জগতে জীবিত যন্ত্র জীবের জীবনে ।
কক্ষালে প্রকাশ আয় যত্নদুর্শনে ॥
শরীরের কঠিন যে ঘেৰন্ত শুল্ক
তত্ত্বপরি গাঁথা আছে করোটি আযুল ॥
পঞ্চি প্রেক্ষিতে শপ্ত সহিতে ।
বজ্রভাবে আয় হ্রিত বক্ষের অহিতে ॥
যাত্তি রৈতে চুই অষ্টি কক্ষেতে প্রিলিত ।
যথা কৈতে বাহ গাঁথা আহয়ে নিষিদ্ধ ॥

शानदारतम् ।

इडुगिरश द्वि अष्टि आवृत्ता रेडियम् ।
 कण्ठयेर घोगे एवा अच्छे ताल बश ॥
 कज्जातक हस्तद्वये याहाद्वेर घोग ।
 मिटेकारपेल नामे कारपेल प्रयोग ॥
 ईक्षलेण्ड्रिस नाम यात्र हस्तान्त्रिल दश ।
 खिले खिले खेले सदे रादे तारा बश ॥
 छहि अष्टि पेलटिस पाछा आच्छे षेरि ।
 घेरुदण्ड चूम्यान गाथा तहुपरि ॥
 याहा हैते उक्त अष्टि हयेहे निर्मित ।
 अँटि संख्या धार हिति अष्टि सञ्चालित ॥
 हैते मालाईचाकि अष्टि एक शुद्ध ।
 दाटीर भितरे खेले नाहि ताम्य हिन्द ॥
 निमुँग्ले टीकिया जङ्गा थाके झुज ताबे ।
 अधोगति सूताविक कारण प्रभावे ॥
 किहिउलिया धारण करे अष्टि देह ।
 गोडा गाइट आटिर मध्ये थाके मेह ॥
 कुल्फ ओ पाताय युक्त आनन्दर्या थेकार ।
 कुर्त्ता कुर्त्ता अष्टि मर अज्ञे मूलाधार
 दिशत आटिउलिल थालि अष्टि देह ।
 अरोजन अरोजन हड्डेहे निर्माण

ମାନ୍ୟବରତନ ।

ଅଛି ସଂଶେଷ ହେତୁବର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତ ଚୁଣ ପାଇ ।
 ଆଜ୍ଞା ମାଂସ ଘେଦ ଚର୍ମ ମର୍ବ ଜୀବକାଯ ॥
 ଅଛି ଉପରେ କୋମଳ ସ୍ତର ମାଂସପେଶୀ ।
 ଚାରି ଶତ ଗନ୍ଧାଯ ଡୟ ନର ବେଶୀ ॥
 ପରିମାଣେ ଲୁହନାଧିକ୍ ସଥା ଅଭିପ୍ରାୟ ।
 ସ୍ଵକାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍କାର କରେ ସ୍ଵିରା କ୍ଷମତାୟ ॥
 ଶୋଣିତ ପ୍ରଣାଲୀ ନାମେ ଶଲାକାର ଡାକେ ।
 ବିଷ୍ଟାରିତେ ମର୍ବ ଅଛେ ଅନୁକପ ଥାକେ ॥
 ପ୍ରଧାମ ପେଶୀର ଶକ୍ତି ଚରଣେ ପ୍ରମାଣ ।
 ଦ୍ଵି ମୀମାର ଅନ୍ତ୍ୟୁକ୍ତ ଏହି ଘର୍ଷେ ହାନ ॥
 ନରାଙ୍ଗେର ପତି ଘନ କରିଲେ ଘନନ ।
 ଆଜ୍ଞା ମାତ୍ର ଶିରାପେଶୀ କରିଯେ ପାଲନ ॥
 ସେ ଅଙ୍ଗେ କରିବେ ଆଜ୍ଞା ନଡ଼େ ଦେଇ ଅଙ୍ଗ ।
 ସଙ୍କୋଚ ବିଷ୍ଟାରେ ଗତି ମାହି ଦେଇ ଭଙ୍ଗ ॥
 ଉପରିଭାଗେର ପେଶୀ ଅନେର ଅଧୀନା ।
 ଅନ୍ତରେ ପେଶୀର କାର୍ଯ୍ୟ ରଙ୍ଗ ପ୍ରବହନା ॥
 ଇଚ୍ଛା ଅନ୍ଧୀନେ ପାକ ହଇବେ ଆହାର ।
 ନିର୍ଦ୍ଧିତ ଜ୍ଞାନତ କାଲେ ଉତ୍ତରେ ପ୍ରଚାର ॥
 ଏହି ସେ ସକଳ ପେଶୀ ଅନିଷ୍ଟ କର୍ମ ।
 କୁଦାମେ ବ୍ୟାଧିରା କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ମହାରା ॥

ହୁକେ ହୃଦୟ ଶିରା ନାଡ଼ୀ ବ୍ୟାପିତ ଅଛାତ
 ପୃଷ୍ଠବଂଶେ ଅଛି ଅଜ୍ଞା ଯୋଗ ଉଭୟେତେ ॥
 ଅକ୍ଷରମାତ୍ର ଜ୍ଞାନ ଅନେର ସହିତ ।
 ଇଚ୍ଛାପୂର୍ବ ପେଣ୍ଠୀ ମନେ କରେ ନିଯୋଜିତ ॥
 ହୃଦୟ ମାୟା ଶିରା ନାଡ଼ୀ ସ୍ଵେଚ୍ଛବର୍ଗ କାର ।
 ଦ୍ଵିତୀୟ ବିଭାଗ ତାରା ଏକେ ଜ୍ଞାନ ପାର ॥
 ଅନେର ଦ୍ୱଦ୍ସମ୍ ଘାତ ଗତିର କାରଣ ।
 ହୃଦୟ କୋଣ ଦୁଃଖାଳୀ ଉଭୟେ ଧାରଣ ॥
 ଅଗଜ କୋମଳ ବସ୍ତୁ ହୃତାର ଆକାର ।
 ଧ୍ୟାନିତ ବୋଗାୟ ସଦା ଅନ୍ତକେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ॥
 ଅନେର ଆକାର ଶାନ ପ୍ରଦିନ ପ୍ରମାଣ ।
 କରୋଟୀ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ତାର କଟିଲ ଥିଲାନ ॥
 କିନାରା ଅନେକ ଅଂଶେ ଦସ୍ତ ନ୍ୟାୟ ଗୀଥା ।
 ପରମ୍ପରେ ସହକାରେ ବାଧା ଦେଇ ବ୍ୟଥା ॥
 ଅଗଜ ଭିତରେ ହୁଈ ଅଂଶ ପରିଗାନ ।
 କୁଦ୍ର ଅଂଶ ପ୍ରଧାନେର ପଶ୍ଚାତେ ନିର୍ମାଣ ॥
 ମେରିବେଳେ ଅଗଜ କୁଦ୍ର ନାମ ତାର ।
 ସଥା ହଇତେ ବୁଝୁ ବହେ କଶେନ୍ଦ୍ରକାର ॥
 ସଦି ଏହି ରଙ୍ଗେ କରୁ ଅନ୍ତାଘାତ ହୁଏ ।
 ତଥାନି ଅମନି ଗଣି ଅରଣ ନିଶ୍ଚର ॥

ଶେରଦଶ ହୈତେ ସୁଜ୍ଜ ଶିରା ପ୍ରତି ବଳ ।
 କରଯେ ଅନିଚ୍ଛପେଶୀ ସକାର୍ଯ୍ୟ ମଫଲ ॥
 ଆଗପିନ ଅଗ୍ରଭାଗ ସ୍ପର୍ଶ କରାଇଲେ ।
 ଜୀବନ ଧଳ ନିଧନ ହୟ ଦେଇ କାଳେ ॥
 ଶରୀର ବ୍ୟାପିତ ରମ ରଙ୍ଗ ବଳି ପରେ ।
 ରଙ୍ଗପେଶୀ ଶିରା ଦ୍ଵାରା ଚଳାଚଳ କରେ ॥
 ସୁଜ୍ଜତମ ରଞ୍ଜୁ ନାଡ଼ି ଅନୁଲିର ଅଣ୍ଟେ ।
 ତାର ଘର୍ଥେ ଶୋଧିତେର ଗତି ଅବିଆଣ୍ଟେ ॥
 ଆହାର ଚାଲନ ବାୟୁ ସନ୍ତ ଆଛେ ସତ ।
 ଦେହପେଶୀକା ପଞ୍ଜର ଗର୍ଭରେ ହାପିତ ।
 ବନ୍ଧୁରଳ ଛୁଇ ଭାଗେ ବିଭାଗ ନିଶ୍ଚର ।
 ଅନୁପ୍ରହଂପେଶୀ ଘର୍ଥେ ଡାରେଫ୍ରୁଗମ କର ॥
 ନିଶ୍ଚାସ ପ୍ରସାଦେ ହୁଏ ହରି ହୟ ତାର ।
 ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଆର ଅନ୍ତ ଅଂଶେ ଆହୟେ ପ୍ରଚାର ॥
 ଏକ ପର୍ଦୀ ବାରେ ଏକ ଦକ୍ଷିଣାଂଶେ ଆର ।
 ପଞ୍ଜାତେ ବି ଧାକେ ଥାକେ ଯୁଦ୍ଧରୀ ଆକାର ॥
 ଦେଇ ମନୀ ପାକହାଲି ଘର୍ଥେ ଦେଉ ଘୋର ।
 ବାମ ଅଂଶେ କ୍ଷେତ୍ରିଣ କୁମୁଦ ପ୍ରଜୋଗ ॥
 ଦକ୍ଷିଣ ଅଂଶେ କୁମୁଦ ଆର କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
 ବାମ ଭାଗେ କ୍ଷେତ୍ରିଣ ଲହାରେ ଠାଇ ॥

ମାତ୍ର ଏକ ମାଂସପେଣୀ ଚର୍ମଥଲେ ପ୍ରାୟ ।
 ଅଶୁଷେର ଚର୍ମକି, ଅର୍କ ଶୁଳ କାଯା ॥
 ଅନୁଲଙ୍ଘ ଗୋଲାକାର ମାଂସ ଚୋଚ ନ୍ୟାୟ ।
 ବୋଧିକଳ ପ୍ରାୟ ଷଷ୍ଠ ଶୋଦିତେ ଚାଲାଯ ॥
 ନାନା ବିଧ ହଞ୍ଚି ରଗ କରିଛେ ଦହନ ।
 ପ୍ରେରୋଜନ ହାନେ ତାରା କରିଯେ ଏହଣ ॥
 ଦୁଇ ଅଂଶେ ହୃଦ୍ଦିଗୁଡ଼ ଆହୟେ ବିତାଗ ।
 ପୁନଶ୍ଚ ଦ୍ଵିତୀୟେ ଆଗେ ପାଯେଛେ ମୋହାଗ :
 ଅରେକେଳ ତେଣ୍ଟିକେଳ ଭାଷାନ୍ତରେ ନୀର୍ମାଣ ।
 ହୃଦ୍ଦିଗୁଡ଼ର ଦକ୍ଷିଣାଂଶେ ପାଇମାଛେ ଧୀମ୍ବ ॥
 ବାମଭାଗେ ତେଣ୍ଟିକେଳ ଦକ୍ଷକାଚ କରିଲେ ।
 ରକ୍ତ-ପ୍ରବାହିକା ଲଲି ଘରେ ତବେ ଚଲେ ॥
 ତଦ୍ଵାରା ବ୍ୟାପିତ ବପୁଲୋ ମର୍ବ ହାନେ ।
 ତେବେ ନାମେ ଶିରା ତାମ ପୁନର୍ବାର ଆନେ ।
 ହୃଦ୍ଦିଗୁଡ଼ ଅନୁଗ୍ରତ ଦକ୍ଷିଣ ଅରେକେଳ ।
 ଆଗତ ଦକ୍ଷିଣେ ହୈତେ ସଥା ତେଣ୍ଟିକେଳ ॥
 ଉତ୍ତର ତେଣ୍ଟିକେଳ ହୈତେ ମକଳ ଝାଧିରେ ।
 ପ୍ରଥମ ଦ୍ଵିତୀୟ ଖତି ଏମତ ଶରୀରେ ॥
 କୁମକୁମେ, ଶବେଶ ରକ୍ତ ପ୍ରବାହକ ଦାରା ।
 ପୁମଃ ଜନ୍ମ କରେ ତେବେ ଶିରାର ଏ ଧାରା ॥

ଶାନ୍ତିବରତନ ।

କୃତପିଣ୍ଡ ବାଗେ ହୁଏକୋବି ହାନି ।
 ହୁହଦରେ ବାଘେ ଥରେ ଆହେ ବିଦ୍ୟମାନ ॥
 ବୈଷ୍ଣବ କରଯେ ପରେ ରଜ୍ଞ ସର୍ବ ଅଛେ ।
 ଦିତୀର ଚାନନ ତବେ ଫୁମକୁମେର ଶଙ୍କେ ॥
 ଶୁଦ୍ଧକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲୋକ ଶରୀରେ ଶେଷେ ।
 ଶୁଦ୍ଧ୍ୟା ପିନ୍ଦଳା ଇତ୍ତା ମାତ୍ରୀ ମାତ୍ରି ଯୋଦେ
 ହାତକ ହା ପଥମନ୍ଦୀ ଦେଇ ହାନି ଥରେ ॥
 ଶୁଦ୍ଧକ ଭନେର ରଜ୍ଞ ମନ୍ଦ କଲେବରେ ॥
 ନିର୍ଖାର ପ୍ରଥାମ ସତ୍ତ୍ଵ ଫୁମକୁମ ହାପନ ।
 ଚିତ୍ତଭାବ ହାପକହିତି କୋପରା ଗଠନ ॥
 କୁକର ଏଣାଲୀ ସାଯୁ ମୋଗିତ କାଳେର ।
 ପରମାର ବିବରଣ ଅପୁର୍ବ ବ୍ୟାପାର ॥
 ବଦନେ ଶୈନ ପଥ ମନ ଆକର୍ଷଣ ।
 ଦାନୁ ମଳି ପରିସରେ କରଯେ ପ୍ରେରଣ ॥
 ଉତ୍ତର ବନ୍ଦକୁଳେ ଶିରୀ ଦିଶା ଥା ମିଳିତ
 ମମୁଳ ଇତିଜ୍ଞ ବନ୍ଦେ ହତେଛେ ବ୍ୟାପିତ ॥
 ଶୁଦ୍ଧତମ ଅନ୍ତ ନବ ଶୁଶ୍ରୀ ଅଳୋଚନ ।
 ରଜ୍ଞବନ୍ଦ ରଜ୍ଞିଲେବେ ମିଳେ ପରମାର ॥
 ଉତ୍ତର ମିଳେର ମିଳ ଫୁମକୁମେର କାର୍ଯ୍ୟ ।
 ବୈଷ୍ଣବ ସକଳ ମନ୍ଦ ଜୀବନ ନାହିଁ ॥

ପରାଶିପୋଦିକା ବାୟୁ ଅକ୍ଷସିଙ୍ଗେନ ନାଥ ।
 ଅଥେ ବହନ ବ୍ରତ ନା କରେ ବିଶ୍ଵାମି ॥
 ଛିତୌର ଚାଲନେ ଆମେ ଶୁସଫୁସ ଭିତରେ ।
 ଧନ୍ୟ ବିଧି ଧନ୍ୟବାଦ ନା ଧରେ ଅଧରେ ॥
 ବାୟୁ ଅଳି ସନ୍ନିଧାନେ ଆକର୍ଷଣ ମନ୍ତ ।
 ବ୍ୟୋମ ହତେ ଅକ୍ଷସିଙ୍ଗେନ କରାନେ ନିର୍ଣ୍ଣତ ॥
 ଅଞ୍ଜାଗେ ଗାନ୍ଧାର କରେ ହୃଦ୍ଧିତ ହାନେ ।
 ଶୋଭିତ ଚାଲନେ କାଳମ ବିଧାନେ ॥
 ଆକ୍ଷସିଙ୍ଗେ ବାୟୁ ଏବଂ ଶୂନ୍ୟ ତ୍ୟଜିବାରେ ।
 ଅପର ଜୀବିତ ସନ୍ତ ଗତି ମୂଳାର୍ଥରେ ॥
 ଭାବିତେ ଉଠିତ ବଢ଼ି ଭୋବକ ସୈ ଜନ ।
 କିମାଳର୍ଥ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ତୋର ଆତୁଳ ସୂଜନ ॥
 ରାମର ଭୂମି ଦାସ କରିଲା ମଂଞ୍ଚର ।
 ଉଠିଯ ପ୍ରୟାର ଛନ୍ଦେ ମାନବେର ଦେଇ ॥

ଯଥ ମାନବ ଉଦ୍‌ଦେଶ ଇତ୍ୟାଦି ସର୍ବମ ।
 ମାତ୍ରାକୁଳ ଜହିତ ହୟ ମର୍ମ କଲେବର ।
 ବ୍ରତ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ଚତୁର ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ।
 ମର୍ମ ଦେଇ ପ୍ରାଗ୍, ଭାବାଦେଇ କିମ୍ବାମ,
 ତଳାକଳା ହାନେ ଥାର, ଶତ୍ରୀଙ୍କ ଶତ୍ରୀଙ୍କ ।

किंवा आप नाड़ी घुट, सज्जत आहे
व्यापित, वीर कर्या लियामित, करेहे
निरास्तर । किंवा जीवन असावे, झुड्डता
असावे सर्वे, किंशिवर देह हर्वे किंवा
दिनास्तर ॥

पाठ्यार ।

उदय व्यवधायाक पांडी बजःस्तले ।
उक्कण्णीय मुख्यस्त्री गोलानुसि बले ॥
पाकस्तली नाडी झुँडी उदयरे शापित ।
आमास्ते उक्कण्ण ऊवा तथाय पत्तित ॥
पाकस्तली हैते पस्ता बदले उदय ॥
थाद्य ऊवा गतायात् अपाकप पर ॥
तथाय पाचिका रस नित्य विद्यमाल ।
शाताविक ऊव करेहे षेष दीप्तमाल ॥
थेतवै गाढ रसे ऊवा पाक करेहे ।
उथन “चाईग”, कहे ताय ताथास्तरे ॥
पाकस्तली ऊजिं ऊवे बाहिरे गमन ॥
गोपाले, गुदेय निलि निकूनेते वहन ॥
अठरे जीयास्त जीव पाक माहि पाय ॥
कसु दरः रुद्दि एड्ये गोमार असार ॥

ଅଳା ଜୀବେର ଜଠିଲେ ସଜୀବ ପତନେ ।
 ମୁଦିଷ ହଇଯା ଥାକେ ପାଇଁ ମୁବିଧାନେ ॥
 ଉପରୀ ଦେଖିବ ଅଛି ମନ୍ଦା କୁଟୀର ।
 ନାନା ଜ୍ଞାତି ପଙ୍କୀ ତେବେ ବୁଦ୍ଧିବେକ ଧୀର
 ଚେତନ କରତା ବର୍ତ୍ତେ ଏ “ପାଇସ”, ରମେ ।
 ସେ ଭ୍ରମ୍ଯ ନା ପାଇଁ ପାଇଁ ପାଇଁକାର ରମେ ॥
 ବନ୍ଦନେ କରାଯ ତ୍ୟାଗ ଶରୀର ଆରାମ ।
 “ତୋଯା ଡିନମ,, ଓଁତତ୍ତ୍ଵୀ ପରିଭାଗେ ନାମ
 ସନ୍ତୁତେ” “ଚାଇନ୍ସି ରମ ହୁଏ ଏକ ପ୍ରାଣେ ।
 ପିଲ୍ଲ ବଲେ ଗନି ଭାଇ ଜମେ ପରିଯାଣ୍ଡ ॥
 “ପୋକ୍ଷିରମ,, ବିଷ୍ଟ କୁଟୀ କହେ ବିଚକ୍ଷଣ ।
 ଜମ୍ବୁମ ଚାଇଲ ବାନେ ବୁନ କରକ୍ଷଣ ॥
 ଅନ୍ଧଥୟ ଆଧାର ମୁହଁ ରମଧାରୀ ଧରେ ।
 “ଲେକ୍ଟିରମ,, ନାର ପଥ ନାମ ରମ କରେ ॥
 ଭର୍ଜ ଗନ୍ତି ବଜରତି “ନଳା ଖୋରେ ଶିକେ” ।
 ଚାଲେ ଏକ ଶିରେ ଯାହା ଘାଡ଼ ମଧ୍ୟ ଥାକେ
 ମୁଲମୁଲେ ମିଳିଲ ହୁଏ ବାରେ ମହିତ ।
 ପୋରକତା କରେ ଦେହ ସ୍ଵଭାବେର ମୀତ ।
 ଅନ୍ଧଶିଷ୍ଟ ସିଟି ଯାହା ଥାକେ ନାହିଁ କ୍ଷୟ
 ଅଳ କମେ ଲିଙ୍ଗରଣ ହୁଏ ସମ୍ମାନ ।

মানবয়তন ।

সেই জীবে পাবে শিরে পবিত্র একাণ্ডে ।
 অজ্ঞানে বিজ্ঞান চিতে যতনে শৈক্ষাণ্ডে ॥
 জীবাজ্ঞা করিতে হৃদি পরম ঈশ্বর ।
 সূজন পালনকর্তা পতন ঘৰ ॥
 লিঙ্গহয় যত্ন মুক্তি কার্য অনুসারে ।
 উৎকৃষ্ট মুখভোগ এ তিনি সংসারে ॥
 ইত্ত্বয় যতক যত্ন সুস্থি শিরে বস্তু ।
 অনের গভীত ঘোগ ভাবুকের হৃদ ।
 স্বক দ্রু ইত্ত্বয় যত্ন শিরে শার্শ সব ।
 শুষ্ঠির জ্ঞু ঘোগাযোগ অনেক প্রতিষ্ঠা ॥
 আকৃতি সন্তানে পিতৃ যাহু আয় পায় ।
 তদাপি বিভিন্ন কিছু হয় শিষ্টকায় ॥
 উক দংখ্যা পরিমাত্মা দীর্ঘ কিষ্মা শুধা ।
 কৃত্ত কুজ্ঞীলিঙ্গ ত্যাগ দিপুন ॥
 কি কারণে নিবারণ শরীরের হৃদি ।
 নিগৃহ চিন্তলে হত হয় বৃক্ষশুক্ষি ॥
 দিখাস জমক ইথে কর্তা কেহ বটে ।
 অবিতীষ্ণ শুণাত্তীত ঘটে পটে ঘটে ।
 কি বৃক্ষনে নরে জ্ঞান ওগের মহিমা ।
 অপূর্বে শক্তানন্দ পায় শুণুন্নায়

ଶାନ୍ତିରତନ ।

ଅକଥେ କି କପେ କପେ ହଟିବେ ସରଳ,
ଦୁଇଲୀମରେ କର୍ତ୍ତା ହିତ କର ମନ ॥
ତୋତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବିବେଚନୀ ଜ୍ଞାନେ ପରିଷ୍ଠା,
ବୈଧିରତ୍ତ ଦ୍ୱାମ କହେ ନାହିକ ମନେତ୍ର ॥

ଅଥ ଆମ ଓ ମନ ବିବର୍ୟ ।

ମନ ରେ 'ହଟିତେ ମା' ଅଶାନ୍ତ । ଜ୍ଞାନାନୁଗତ
ମୋକ୍ଷିକ ଦୁଇଏ ତବ ଭୌତି ॥ କର 'ମନୀ ସାଧୁ
ଶୁଦ୍ଧି, ଶୁଦ୍ଧି ହେତୁ ଆଜେ ଉତ୍ତି, ହାତରେ
କରିଯେ 'ଉତ୍ତି, 'ତୀବଳୀ ଶ୍ରୀକାନ୍ତ, ମହାଯ
ତ୍ତଗୀଯ ମୂଳ, ଅନୁଗୀଯେ ନାମ ଶୂଳ, ଅ-
କୁଳେ ପାହିବେ କୁଳ, ଚିନ୍ତ ରେ ଏକାନ୍ତ ॥
ପ୍ରେସର ।

ମନ କାଳ ଦ୍ୱାମ କରେ ଅଗଜେ ନିର୍ଚ୍ଛା ।
ହୀନର ଘଷେତେ ଶିଥେ ଦେଇ ପରିଚର ॥
ବିଶେଷ ବିଦ୍ୟାଲେ ଇହା କଇଯାଏହେ ଉତ୍ତା ।
ଶୀର୍ଷ ଓ ଆଜ୍ଞାର ଗତି କରେ ଜ୍ଞାନେ ଦ୍ୱାରା
ଶାରୀରିକ ସାଧୀନତା ଔଷଧ୍ୟ କୁଳର ।
ମନ ନା ମହୋମ ହେଲେ ହୃଦୟ ଲକ୍ଷଣ ।

मानवरत्न ।

एहि ये समृद्ध अस्त्रि रसेर आकर ।
 रक्तप्रबुद्धिन किसे आहे परम्पर ॥
 चुश्य कराइते कार्या नाहि अभिप्राय ।
 मृकीय ओगेर कले नवन युक्तीय ॥
 रक्तवाहक “किण्वी,, आतडीय पाशे ।
 अपरिज्ञत आव रक्त रसं बने चोये ॥
 नलिते छलीय भाग नाम मुत्राधार ।
 त्याग करेल नव ताय प्रसाद तांशार ॥
 घेऊर्यास्त्रि “बेट्यागिला,, नाम शुभ मर्म ।
 अलेक मुक्तरी अंते चर्म त्यज्ञे घर्म ॥
 रक्तवाह त्यजे त्रेषु जन्मे याहा रक्ते ।
 असुख जन्माय देहे एहि अभिहूते ॥
 रामरक्त दास कहे ईश्वरे घटना ।
 सावधाने कर्ते राहे श्वेतना आनेना ॥

अथ ईश्वर शकल वर्णन ।
 शरीर पिण्डरे साजे पराम दिहङ् ।
 अंगपिण्ड दांडे मृता करेल नाना रुक्त ॥
 धार नव खण्डाय, वक्तव थिल आराय,
 झोले श्वेते आत्नाय, त्याग करेल

କଞ୍ଚ । ରୁଧିର ଗତଙ୍ଗ ପେଲେ, ହିର ହଟ
ଥାକେ ଭୁଲେ, ସଥଳ ସରିବେ କାଳେ, ପାଇଟି
ଜ୍ଞାତଙ୍କ । ନୟଦ୍ଵାରା ଦିଯେ ଶ୍ରାନ୍ତ, କରିବେ
ତାମ ପ୍ରସାନ, ନାମେନା ଉତ୍ସବ ବାନ, ଅନ୍ତର
ଦେଖରଙ୍ଗ ॥

ପ୍ରସାର ।

ଉପାଦି ମକଳ ଅଛି ଶୃଙ୍ଖଳ ବନ୍ଦନୀ ।
ପେଣୀ ରଗ ଶିରା ମାନା ରୁଧିର ଚାହନୀ ॥
ଦାମ ପାଶେ ବନ୍ଧୁହୁଲେ ହିତ ହୁଏପିଣ୍ଡ ।
ହୁଇ ଦିଗେ କୁମକୁଲେର ଅହୁତ୍ କାଣ୍ଡ ॥
ପରିଷର କରେ ମଦା ପାଇଇବା ଶୋଣିତ ।
ଶୋଣିତ ଶ୍ରାନ୍ତ କରେ ଶରୀରେ ବ୍ୟାଧିତ ।
“ତେଜ୍ସ,, ନାମେ ଶିରା ପୂଜଃ କରେ ଦଖାଇନ
ମୁଢାବେର ଆଜ୍ଞା ମଦା କରିବେ ପାଲନ ॥”
ଅଥରେ ଧରିବେ ଥାମ୍ୟ “ହକ୍କେଗ୍ମ,, ନାମି ।
ଆହାର ବନ୍ଧନ କରେ ସଥାପାକହୁଲୀ ॥
ତବ ହରେ ଜବ୍ୟ ତବେ ପୂଜଃ ପାକ ଶାର୍ଣ୍ଣ ।
“ନେବୁଟିଯନ,, ନାମି ତାମ ତଥନ ଚାଲାଯ ॥
ଅନୁରି ଗଠନ ସନ୍ତ ନାମା ଗତି ଧରେ ।
ବନ୍ଧ ହାଲେ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଧରେ ମା ଅଥରେ ॥

ନିକଟ ଅନ୍ତରେ ସ୍ଵର୍ଗରେ ତେ ଦେଖାଯାଇ ।
 ଦର୍ଶନ ଶୂକପ ଅନ୍ତରେ ଦର୍ଶନ ଘଟାଯାଇ ॥
 ଦର୍ଶନେ କହାଇ ଯେବ ତାର କାହେ ମୀରେ ॥
 ଅତିଶୁର୍ଣ୍ଣ ମୁଣ୍ଡିଗାଲ ପଳକେ ମେ କିରେ ॥
 ଅନ ଦହ ଦୋଗ ତାର ଆଶର୍ଦ୍ଯ ବ୍ୟାପାର ।
 କଟାଙ୍କେ ଅତ୍ୟକ୍ଷ ଲଙ୍ଘ ବିବିଧ ଆକାର ॥
 ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଉତ୍ତରେ ମୟମ କାଣ୍ଡାର ।
 ଶୁଚକେ ହେରିଲେ ପାପ ପଛାଯ କାଣ୍ଡାର ॥
 ଇତ୍ତିର ମୁଖେର ଆଶେ ଲୁହାର କାଣ୍ଡାର ।
 କହାଚାର କହାଚାର ସେମନ ଗଣ୍ଡାର ॥
 ନରନ ହିଙ୍ଗେଲ ଭକ୍ତି ପ୍ରତେକ ଆମୁଲ ।
 ଦର୍ଶନ ବରଣ ହିତି ଅନ୍ତରେ ମୁମ୍ଭୁଲ ॥
 ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରତେକ ଶକ୍ତ ସର ଶୁଦ୍ଧ କରେ ।
 କହି ପ୍ରତେକ କରେ ଜନ୍ମ ଅନ୍ତରେ ବରେ ॥
 ଅତି ପୂଜ୍ୟ ଶିବା ଦ୍ଵାରା ଭାଲ ମନ୍ଦ ଜ୍ଞାନ ।
 କାବକ ଗାୟକ ଗୀତେ ଠିକ ଦେଇ ମନ୍ଦ ॥
 ଆବଣ କୁହର ଆଖେ ନାଜେ ପର୍ବତୀ ଯନ୍ତ୍ର ।
 ଦୟ ମନ ଉତ୍କାରଣ ଲ୍ୟାମ ଉତ୍ତର ମନ୍ତ୍ର ॥
 ଉତ୍କ ଆଜି ହସ ବୋଧ ଲାଗେ ମେ ପର୍ବିଦ୍ୟ ।
 ଅମ୍ବଜ କାହିଁମେ ଦୋଗ ମନ ଜ୍ଞାନ ପାଇ ॥

ମାନବରୂପ ।

ପଦ୍ମମାଧ୍ୟାତୀତ ଶରୀର କରିଯେ ବିରଜ ।
 ଅତି ସେ କୌଣସାକାର ଶିଳେ ବେଦ୍ୟାୟୁଜ୍ଞ ।
 ମାଧ୍ୟମ ମିଲିତ ସୁରେ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ।
 ସୁର ତଙ୍କ ସୁର ବିଶୁ ସୁର ଅନ୍ତର ॥
 ଗନ୍ଧ ବହେ ବହେ ଥନ୍ଦ ଉତ୍ତମ ଅଧିଷ୍ଠା
 ମଧ୍ୟମ ମିଳିତ ବାସ ତଙ୍ଗତବନ୍ଦୟ ॥
 ଇହାର ଏହଣ ଯତ୍ତ ଆଗେତେ ଜ୍ଞାନ କର ।
 ଓଟୋପରେ ମୁଖ ଯାର ମୁଖ ଶାକ ପରୁ ॥
 ଟାକରାନ ମହେବାଗ ହିତ୍ତ ମାନ୍ଦିକାର ।
 ତୋଗ ଉପତୋଗ କରେ ବିଦିଦ ପ୍ରକାର ।
 ସ୍ଵାହ ପରିଅହ ଜନ୍ମ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ରମନ ।
 ମାଧ୍ୟମ ଆମୁଲ ଦେଇ କିମେ ଆରାଧନା ॥
 ଦନ୍ତ ଯାର ମହିମୀ ମହି ଉପକାର ।
 ପତମେ ପାଇବେ ଦନ୍ତ କରେ ଉପକାର ॥
 ଦୁଃଟିଲେଇ ମହ ଗ୍ରୀଭି ହଇଲେ ଈମବାହ ,
 ଦମ୍ଭ ଦୁର୍ବିମ୍ବେ କରେ ଅବଶ ଆଘାତ ॥
 ଶତ ମହ ମିଳିବାବେ କରେ ବାବହାର ।
 ସାକ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଭୂତ ମୁଣ୍ଡ ବିଧାତାର ॥
 ସଦି ଜିଲ୍ଲା ବଶିଛୁତ ଥାକରେ ଭଜନେ ।
 ମୋହମେ ମାଧବ କିମ୍ବା ମିଷ୍ଟ ଆଗପନ୍ତେ

‘ଶାନ୍ତିରତଳ ।

এক ছুଟি বটি কাম ‘ଲାଗା,, ‘ଆତିଭୀର ।
 ସାମଜେଦକ ପଣ୍ଡିତ କହିଯାଇବେ ହିନ୍ଦି ॥
 କହିଯାଇବେ ଚର୍ଯ୍ୟ ଆତିଭୀର ଅନ୍ଧ ।
 ‘ଇନିଯମ ଜେଜିମାର ଆର’ ଡୋଟୀନାଥ ॥
 ‘ମିକମ,, କୋଲମ ନାମ ପୋଷେତେ’ ରେବକୁମାର ॥
 ନମ୍ବରେ ସହର୍ମ୍ମ ମାଧ୍ୟ ଦେଖାଇ ବିହନ ॥
 ଆହାରେ ମାର ରମ ହାତେ ତାଙ୍କନ ।
 ଆମେର ଆହେର ଅ’ଜା ପୋଷକ କାରିଗ ॥
 ଉପକାର ଜମ୍ବେ ଦେହେ କ୍ରମେ ଜାନା ଯାଏ ।
 ପାରୋଜନେ ଲ୍ଲୟନ ନହେ ଏହି ଅଭିପ୍ରାୟ ॥
 ଅଜ ତ୍ୟାଗ ଜର୍ଣ୍ଣା ଆହେ ଅମ୍ବାତ୍ମ ରମ ।
 ପ୍ରଥମ ସକ୍ରତ ସତ୍ତ୍ଵ ଆର ‘ପେହ୍ମମ ॥
 ଅଞ୍ଚଳପାଦକ ଏହି ସୃଗିକା ସନ୍ଧବ ।
 ସନ୍ଧବ ବରମ ଶ୍ରୀମ କୋରଳ ଗଟିଲ ॥
 ମହିମ ଆତିଭୀ ପାର ଗରରେ ଧାରଣ ।
 ପିତ୍ରେର ସଫାରୀଧାର ଏହି ସେ କାରିଗ ॥
 ‘ଆଟରୀ,, ଯୋଗର ବ୍ରଜ ‘ତେବ,, ନାରେ ଶିରେ
 ଅଲହୁହରିତେ ସେବ ବେଶେ ଚଲେ ନାରେ ॥
 ଅମେର ନିମୁଖ ହିତେ ପୁନଃ ବ୍ରଜ ଟୁମେ ।
 ନିଯମାନୁମାରେ କାଳେ ହୁଏପିଣ୍ଡ ପାଇଲେ ॥

ଶାନ୍ତିବରତନ ।

କୁକୁଟ ଜିହ୍ଵାର ନ୍ୟାଯ “ପୋକ୍ରଦ,, ଆକାର
 ପାକଷ୍ଟଲୀର ଉପର ବାସନ୍ତାନ ତାର ॥
 ଦିନମ ପୃଥିକ ବ୍ରମ କରେ ମା ବିଶ୍ଵମ ।
 ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗାକଷ୍ଟଲୀ ପାଚକେ ନିର୍ଗୁଣ ॥
 ପଞ୍ଚର ଗର୍ବରେ ପୀହା ଆଜେ ସାନ ଅଜେ ।
 ଅରଣ୍ୟ ହଲେ ଇହା ତୋଗେ ମାନ ଦଙ୍ଗେ ॥
 ବହମେ ଶୂଣିକା ଏହି ଅବ୍ୟେ ମୁଖ ମର ।
 ଶାହୀଯ କରକୁ ବ୍ରମ ଚର୍ବିନ ସମର ॥
 ଅଛୁଟ ପରିଷତ୍ତ କରେ କୁଳ୍ମ ରଜ୍ଜୁ ଖିରେ ।
 ଅଗଜ ମନେର ଦଙ୍କେ ମୌଳିମୋଳି କରେ ॥
 ଅଞ୍ଚଳପାଦକ ମରନ ଏହି ଅଳକୋମେ ।
 ହରଣ ବରଣ ବନ୍ଧ ଧାହୀଯ ବିହିଲେ ॥
 ନତୁବା ଆସାତ ହୈତ ଚଙ୍ଗେ ଶର୍ବନ୍ଦନ ।
 ଦୈବେର ଘଟନ କିଞ୍ଚା ପରମ ତପନ ॥
 ପୃଥିକ ଆକାର କୁଳ୍ମ ଶୁଦ୍ଧ ବର୍ତ୍ତମାନ ।
 ବସାଇ ତାହେର କାର୍ଯ୍ୟେ ଶ୍ରୀରାଧିଶାନ ॥
 କଠ ପତ ଏହି ବାଯୁ ନଳିର ଡିତରେ ।
 କ୍ରେଦ ଏହି କଲେବରେ ବେଶନ ଅନ୍ତରେ ॥
 ଚର୍ମେର ନିମ୍ନେର ଏହି ବନ୍ଧାଯ ବୋଗାର ।
 ଶରୀର ଶୋତନ ରଙ୍ଗେ ଅଛାନ ଉପାୟ ॥

বুদ্ধির কৌতুহল চিন্মাত্র ঘনোয়োগ ।
 চেষ্টায় সকল কল্প পরাণ বিয়োগ ॥
 কেহ কেহ কহে জীব আয় তেজোয়ৈ ।
 আবা দুন আলা অঙ্গে আলা কথা কর ॥
 ইন্দু ভানু অঙ্গে দি হয় লিঙ্গপৎ ।
 আভার লিঙ্গচতুর্থ না হয় বর্ণন ॥
 জীবন জীবের অন্য ভিন্ন নিদর্শন ।
 এহা অকাপ্যাদাধণে কহে নিদরণ ॥
 বুদ্ধির অমত ধৰ করিয়া লিখুক ।
 ওসিষ্ঠ মুযুক্তি আয় পঞ্চতৃত্যসক্ত ।
 বাহুক্রিয়া নিদর্শনে অনুসার হয় ।
 বুদ্ধি বিশিষ্ট জন্ম কর্ত, হ্রদায়ে ॥
 পৃথুই প্রতি দৃষ্টিপাতে শুক বিবেচনী ।
 স্বয়ং ইচ্ছায় ক্ষিতি না হয় চালনা ॥
 ক্ষমতা বিহীন জড় নাহিক চেতনা ।
 মৌমাংসা হয়েছে কত কাহিনা ঘোষণা ॥
 নির্জারিত অনাত্মিক কানন জগৎ ।
 আআবয় সে পদার্থ সুজন বাবৎ ॥
 কেহ কহে বিবেচনা বর্তে মুর অঙ্গে ।
 বুদ্ধির হইত বুদ্ধি পুনৰুৎসব সঙ্গে ॥

ঘোনবরতম ।

অঙ্গভৌমে বৃক্ষিকীন ঈহত পরিমাণে ।
 বৃক্ষির তীক্ষ্ণতা নন্দ প্রায় অঙ্গইনে ॥
 উপমা কান্তক দিব শুখি দেড়ে ষায় ।
 অক্ষের উচ্চত শক্তি বাদ্য গাছনায় ॥
 ক্রক পীত শায় খেল জয়ন বদন ।
 আশ নানি জীল অঙ্গ করে নিকাশে ॥
 পরশিয়ে বাঞ্চ বলে উচ্চত অধন ।
 শুণ ওন কোন রোগ দয়েছে অশ্রব ॥
 মুজানে করিসে শুক্তি মসাধে ঘোন ।
 নানা রক্তে অঙ্গভূটী চুপ্ত পরাপর ॥
 পলকে অন্ধ শর্গ পুথিরী পাতাল ।
 উবিষ্যৎ ভূত আর বর্ণনানি কাল ॥
 দন্তবিন্দনব কার্যে সমাই আবিষ্ট ।
 প্রবর্তে নিপুণ কভু হয় অনাবিষ্ট ॥
 ঈহিকের সুখ ত্যজি পরকালে আশ ।
 ছায়াবাজী নায় মৃত্তি নানা অভিলাম ॥
 বিবিধ প্রকার নর মন নানা ভঙ্গী ।
 আচরণ বৃক্ষি শুণ অভাবের সঙ্গী ॥
 নাথ সঙ্গে মুপ্রসঙ্গে বৃৎপান্ত সার ।
 বিহ্যা আলোচনা দ্বারা হয় মুবিচার ম

ଭାବୁରତମ ।

ପ୍ରଭାଗେ ବିଭଳ ଆହେ ଚିତ ସଂକାର ।
 ଜୀବନଶାର୍କି ପ୍ରେସ ଯୋଗ୍ୟ ଅଶ୍ରୟ ବ୍ୟାପାର ।
 ଏକେକ ଉଦ୍‌ଦ କ୍ରମେ ଜ୍ଞାନ ସମ୍ମଲିଷ୍ଟ ।
 ଆଚରଣ କବେ ତ୍ରିଯା ବିଭିନ୍ନ ବିଶିଷ୍ଟ ।
 ଜ୍ଞାନ ଶକ୍ତି ଦ୍ଵିପ୍ରକାର ଆହୁଯେ ପ୍ରତ୍ୟେ ।
 ଉଚ୍ଛୟେ ସମ୍ମଦ୍ଧ ରାଖେ ମାହିକ ବିଚ୍ଛନ୍ନ ।
 ଭାସ୍ୟ ଶକ୍ତ ବ୍ୟାଙ୍ଗପାତ୍ର ବାହି ଦିବ୍ୟଜୀବ ।
 ଆକାର ପ୍ରକାର ସଂ ଘାଗ ପରିମାଣ ।
 ବନ୍ଦୁର ସମ୍ମଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ ସାର ସେ ବିଧାନ ।
 ଜ୍ଞାନା ହିସାବ ଅକ୍ଷ ସମ୍ମିଳି ସନ୍ଧାନ ।
 ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅନେକ ଭୂତ ଶକ୍ତି କ୍ରୟ ।
 କଥକ କବିର ତ୍ରିଯା ଉଚ୍ଚ ସମ୍ମଦ୍ୟ ।
 ଡୁଲମାର ଅତିକ୍ରମ କ୍ରମେ ସହି ପାଇ ।
 ବାଖାମେ କବିର ରମ ଶ୍ରଦ୍ଧ ଯୁଡ଼ାର ।
 ଉତ୍ସାହ ଜ୍ଞାନେ ଅନେ ଶ୍ରବଣେ ବର୍ଣ୍ଣନା ।
 ସର୍ବ ଦୁଃଖ ଦୂରେ ଯାଇ ଥାକେ ନା ଭାବନା ।
 ପରମ ପଦାର୍ଥ ସାଧେ ରଚନେ କଣ୍ଠିତ ।
 ଅମର ଗଣିଯା କବି ବାଖାମେ ପଣ୍ଡିତ ।
 ବୁଦ୍ଧିକୀର୍ତ୍ତ ଅଗୋପନ ନା ହୟ ବିନାଶ ।
 ନକଳେର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜୀବ ଆକାଶ ପ୍ରକାଶ ।

“ମେକ୍ସିପାରେ କୌପା ମିଟନ ଜମନ ।
 ବାହାରି ବିଟି ଇଥି” ହୋଲର କଟିନ ॥
 ଦୁଇତିମାତ୍ରାଙ୍ଗିନ,, ବ୍ୟାନ ବାଲ୍ମୀକାଦି ।
 “ପୋପ ତୋଣୀ କୌଲି ରାନୀ ମହାନ ମାନୀ
 କନିକଙ୍କଣ ଶାକେଜ ମେର ଆବଳନ ॥
 ରମିକ ଭାବିତଚଙ୍ଗ ବାର କବିବର ॥
 “ଭଲଟେର,, ଅଛାମତି ବିଦ୍ୟା ଦିକପାଳ ।
 ଦୂଷବଧୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଝବେ ଚିରକାଳ ॥
 ଉତ୍ତପ୍ତି ଘନ ହେତୁ କର୍ମ କଲାକାଳ ।
 କାରଣ ଦଶତ କାହିଁ ପ୍ରଭାଗ ପ୍ରବଳ ॥
 କୁକିନ ପୁରୁଷ ଫୁଲେ ସର୍ବ ଜୀବେ ଜିଲେ ।
 ଅହାବଲବାନ ଜୀବ ଆହିୟେ ଅଧୀନେ ॥
 ବିବେଚନା ଜ୍ଞାନମଦ୍ଦେ ଏତାମ ବିପଦ ।
 ଶୁଭୁତି ନିଶ୍ଚଳେ ବୁଦ୍ଧି ସତ୍ତ୍ଵେଣ ମଞ୍ଚାହ ॥
 ମେତ ମୁଖଲିତ ବୁଦ୍ଧି ତାତ୍ପର୍ୟ ଛାନ ।
 ପରକୀୟ ଉପକାରେ ମୈପେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
 ମତତ ପରତ ଚେଷ୍ଟା ନୟ ସ୍ତ୍ରୀର ଶ୍ରଦ୍ଧି ।
 ଧର୍ମର ଏ ଧର୍ମକାଳେ ଘଟାଯ ଛର୍ତ୍ତି ॥
 ଅର୍ଦ୍ଧଜ୍ଞାନ ବ୍ୟତିରେକ ଧର୍ମ କୋଥା ରଯ ।
 ଆତ୍ମାହିର ନିଶ୍ଚଯ କଠିନ ହର୍ଯ୍ୟ ॥

ହିତ ଉପକେନ୍ଦ୍ର ଚିତ୍ତା ଆମର ପ୍ରଧାନ ।
 ଗୁରୁତର ଗୋକେ ଯାନା ବିଷୟର ନମ୍ବର ॥
 ପରମ ଈଶ୍ଵରେ ଭକ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟର କାରଣ ।
 ସାହାର ଈକ୍ଷାର ମୃଦ୍ଦି ଏ ତିମି ଜୁମନ ॥
 ଉପହାର ଯାନା ଜ୍ଞାନ ମୁଗ୍ଧକି ଉତ୍ତମ ।
 ବାହୁବୋଧ ପରିଗନ୍ଧ ତଙ୍କତରତମ ॥
 କୃତି କବା ଚିତ୍ତରମ ଅଧୁର ଅନ୍ତଳ ।
 ଶୁଦ୍ଧାଦ ବିଦ୍ୟାଦ ଅନ୍ତର ଯିଲନ ନମ୍ବଲ ॥
 ଏକ ଡବା ଅନ୍ତର ଅବୋ ହଟ୍ଟଲେ ସଂଭବ ।
 ମୁଖିରେକ ପ୍ରଣିଗଣେ ହୃଦୟର ବିଜ୍ଞମ ॥
 ମୁଦ୍ରା କହୁ ବିଷ ଥାର ଅନ୍ତର ଗନ୍ତଳ ।
 ସଥନ ଆତ୍ୟନ୍ତ ପୀଡ଼ା ରୋଗୀର ପ୍ରବଳ ॥
 ବିକାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ତଥବ ଆଶ୍ଲାଦ ।
 ମହଜେ ଦେବନେ ଯାହା ହଟ୍ଟାଯ ପ୍ରଭାଦ ॥
 ସଭାବେ ବିଭାବ ଗୁଣ ସମୟାନୁମାରେ ।
 ଦେବବେ ଜୀବନ ବରକ୍ଷେ ସାହାତେ ସଂହାରେ ॥
 ତୋଜ୍ୟ ଅକ୍ଷୟ ମୁଦ୍ରକ ପରମ୍ପରା ଜୀବେ ।
 ଯାନବ ଅଭାବ ଶକ୍ତିର ଅଭାବେ ॥
 ଯାନା ଜ୍ଞାନ ଭୋଗାଭୋଗ ଈଶ୍ଵର କୃପାରୁ ।
 ଯାବିଜନ କାର୍ଯ୍ୟ କାହେ ଅପାରେ ଉପାରେ ॥

জগৎ কারণ স্বামী চিহ্নিস্থল ।
কৃপালু পালন কোপে পলকে প্রলয় ॥
হিতেছা পরম গুণ বর্তয়ে শৱীরে ।
পর উপকার চিষ্টে সাধ্য অনুসারে ॥
বইচ্ছার করে জমা দে অপকারিকে ।
শিষ্টের পালন দমন করে দুষ্টলোকে ॥
বার্দ্ধে গুণ এই শিখায় কর্তব্য ।
গ্রহণে নিষেধ করে সদা পরদ্রব্য ॥
অকর্মে অথর্মে করে অনুত্তাপ পরে ।
অকীয় স্বাকারে দোধ প্রতিকার করে ॥
ইতঃ ভিন্ন স্বার্থতার দৃঢ় প্রতি ঘন ।
বিশেষ ইন্দ্রাণি ভাব ঘটায় বর্ণন ॥
আশা ভিন্ন সন্তাপন কে করিত দূর ।
জীবন যাপন যেন আশ্রয়ে প্রচুর ॥
চিন্ত সহস্রীয় দিন্ত সংক্ষারে যে উজ্জ ।
শ্রেষ্ঠ যোগ্য বুদ্ধি তৃণ্ডি পরীক্ষায় ব্যক্ত ॥
বর্তমান অবস্থায় সম্পর্ক সন্তুষ্ট ।
কেহ কোন কালে ক্রমে হতোহ উত্তৰ ॥
অনুধাবিম বার্ধানে বিজ্ঞভান সহে ।
হয় যদি শুক্রবতি উব্দে গুণ বর্তে ॥

তাৎপর্য জ্ঞান দ্বি হয় অতিক্রম ।
ইহকালে ধর্মে র্ষতি ন। লয় আশ্রম ॥
পর্বকাল অভিলাষ পাইবারে জ্ঞান
অহিংসা আকাঙ্ক্ষী নহে উপভোগে প্রাণ ॥
অনুষ্ঠোগ করে শোকে আঁচীম সম্মানে ।
ধর্ম অনুষ্ঠান মূল্যন স্বীয় ইচ্ছা ভাগে ॥
সম জ্ঞাতি ব্যবহার প্রশংসায় ব্যাপ্ত ।
যথায় প্রকৃষ্ট তথা তমঃ পরিয্যাপ্ত ॥
এই শুণে অতিক্রমে গর্ব অহঙ্কারে ।
মাৎসর্য সতত যত তুষ্ট পুরস্কারে ॥
অন-উপব্যুক্ত পাত্রে প্রশংসা করণ ।
অর্থজ্ঞান মূত্র ধর্ম আমৃণ হেষন ॥
অসাধারণ স্বভাব সদা টলে পাপে ।
জ্ঞানিবর্ণে কার্য করে বিবেচনা কপে ॥
অসিদ্ধ সিদ্ধান্ত হলে কার্য বুক্তি নয় ।
অনুশীলন শাসন কুপথের পয় ॥
স্বাভাবিক ছৱাচারী মানব সকল ।
রোগে রাগে শোকে দুঃখে সদাই বিকল ॥
স্বাভাবিক ক্রম হৈতে হইলে ঘটনা ॥
সত্য দিখ্যা দ্বন্দ্ব দ্ব্যক্ত মুক্তির সাধনা ॥

অনুভূত শুণ এই অপরাপ কহে ।
জবা বাহু গুল্ম শিল্প বিদ্যা ইর্তে স্নেহে
কত মত জ্ঞান শুণ অনোগত আছে ।
সবিশেষ বিরুদ্ধ পরিশ্ৰম মিছে ॥
শ্ৰীর নহে মন কচু সদাই চঞ্চল ।
অমূলীলন ব্যতীত সকলি নিষ্ফল ।
বিচার উল্লেখ অৰ্থ হইবে যথন ।
মন সংযোগের যন্ত্র গঠন প্ৰবণ ॥
অনুহৃচমা সহিত বিচারের জ্ঞান ।
উপস্থিতি বিষয়ের হয় বৰ্তমান ॥
গত সূচনা অনের আনন্দ তত্ত্বগণ ।
বস্তু ক্ৰিয়া ঘটৈৰার বাধানে আৱণ ॥
পৰ্যার্থ দৰ্শনে হয় মুক্তি নিষ্পত্তি ।
অনুধাবন অনের পতি নিষ্পত্তি ॥
প্ৰকৰণ জ্ঞানীবৰ্দ্ধ পদ বাহি পৰায় ।
কল্পনা বাধানে সত্য বুলি বলি আৱ
সীয় অনিচ্ছুক ক্ৰিয়া বুক্ষিল ডালনা ।
একেৱ উভয় অন্যে সাহয় কোজনা ॥
বন্ধনে সৰাব একজ কৰে কৰে ।
অপূৰ্ণ কাৰ্যৈৰ কল

ସପଳେ ଏମନ ସଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆତମ୍ ।
କଞ୍ଚାଖିତ କଲେବର ସୁନ୍ଦର ବଶେ ରଙ୍ଗ ॥
ମନ୍ତ୍ରାନ ଜମୟେ କରୁ ଦଂଶୋଳେ ଭୁଜନ୍ତ ।
ମନ୍ତ୍ରାଗେ ପୁରୁଷ ସହି ପାତ୍ରୀ ଅର୍ଜି ଅନ୍ତ ॥
ସୁନ୍ଦର ପ୍ରଦର୍ଶନେ ସହି ନା ଥାକେ ଉନ୍ନତ ।
ପୁତ୍ର କର୍ଯ୍ୟ ପାବେ ମାତ୍ରା ପିତାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ।
ଦୈବେର ସଟନା ଇହା ମାନେନ କଲିନ୍ଦ ।
ବ୍ରାହ୍ମରଙ୍ଗ ଦାସ କହେ ମତ୍ୟ ଏ ଗ୍ରାନ୍ତ ॥

ଅଥ କ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ଜ୍ଞାତି ପ୍ରଭେଦ ।

ରଘୁନୀ ମୁନ୍ଦର ସୃଷ୍ଟି ବିଧିର ବିଧାନ । ପୁରୁଷ
ପ୍ରକୃତି ହୁଇ ହ୍ୟେଛେ ନିର୍ମାଣ ॥ ଦେବତା
ଗଞ୍ଜବିଗଣେ, ଶକ୍ତି ଆଦି ମବେ ମାନେ, କି
ଛାର ମାନ୍ୟବ ଜ୍ଞାନେ, ପାଇବେ ସନ୍ଧାନ । ସଥ୍ୟ
କୁଷ୍ଠ ତଥା ପ୍ରାଣୀ, ଆର ଦେଖିଛରଗୀରୀ,
ଆରୀଷେର ମୌତା ନାରୀ, ଅର୍ଜି ଅର୍ଜି ଥାଣ ।
କେବା ଆଦି କେବା ଅନ୍ତ, ତାବିଯେ ନା ପାଇ
ତୁମ୍ଭତ, ଅରୁଣେ ରହିଲ ଭାନ୍ତ, ନା ପାରେ
ପ୍ରମାଣ ॥

ନାନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିନ ।

ପର୍ଯ୍ୟାନ

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିତେ ଜ୍ଞାତି ଶତି ଥରୋକଳ ।
ଚାରି ଜ୍ଞାତି ମର ଢାରି ଜ୍ଞାତି ମାତ୍ରୀଗଣ ॥
ମୁଖ ଦୟ ଅଶ୍ଵ ଜ୍ଞାତି ଶଶକ ଗନ୍ଧ ।
ସରଗେ ପ୍ରକାଶ ପାବେ ଧାର ସେ ଲ୍ୟଙ୍କଳ ।
ପୁରୁଷ ଶଶକ ଜ୍ଞାତି ଶୁଣ ବିବରଣ ।
ଅଧ୍ୟାନ ଶହୀର ଥର୍ମ ନହେ କଦାଚଳ ॥
ଅଙ୍ଗେତେ ଭଞ୍ଜିତେ ଶୋଭା ହେଁଠେ ନିର୍ମାଣ ।
ଆକାର ପ୍ରକାର ଅଙ୍ଗ ବିଧିର ବିଧାନ ॥
ଅଧିମୋ ବିରତ ମନ ଥାକେ ମୁଖ ଦସ୍ତେ ।
କହୁ ମାହି ଭାବେ କଳୁ ଆହୀଯ ବୈରକେ ।
ପରଦାରେ ପରଦାରୀ ନହେ ଆକିକଳ ।
ଶାରୀରିକ ମୁଖେ ଘୁଗ୍ରା ଦୃଢ଼ ଏହି ପଣ ॥
ଦେଖନ ଅଗ୍ନୁଲୀ ଛୟ ଲିଙ୍କ ପରିମାଣ ।
ଚାପାକଲିକାର ଦେଟା ଉତ୍ତମ ପ୍ରବାନ ॥
ଆଦି ଅନ୍ତ ସର୍କ କିଛୁ ଶୂଳ ମଧ୍ୟାହ୍ନାନ ।
ଈମି ବାମେତେ ବୀରକା କାହାର ସମାନ ॥
ମୁଖଜ୍ଞାତି ପୁରୁଷେର ଦୀର୍ଘ କଲେବର ।
ସହାସ ବଦନ କିନ୍ତୁ କପଟ ଅନ୍ତର ॥

মৃত দুক্ত গুরু ঘর্ষে মৃশিতল কার ।
 লক্ষণের প্রতি তার উর্ধ্ব দৃষ্টে ঢায় ॥
 বলবন্ধ হয় মেই আহারে প্রবল ।
 সঙ্গীতে মজবুত তারে গায় অবর্ণন ॥
 অস্ত অস্তুলী লিঙ্গের প্রবাদ গঠন ।
 চোরকলিকী ন্যায় শুন প্রক্ষেপ ॥
 ইমজাতি পুরুষের এই লিবরণ ।
 গুবাকের গুরু গায় মুখর্ব চৰণ ॥
 জটগুটি অঙ্গ জিহ্বা দীর্ঘব্যব রূপি ।
 থা ন্যায় চোল তারে মহে উহুগাতি ॥
 আহারে নিষ্ঠারে রত্ন মদা পাপে ঘন
 নিষ্ঠজ্ঞ বড়ই মেই ঘূর্ণয় ঘৱল ॥
 নিষ্ঠায় আবেশ বড় অলস প্রধান ।
 দুশ্শাঙ্গুলী সিঙ্গ তার আছে পরিমাণ ॥
 কঠিন গঠন বেল খর শম লিঙ্গ ।
 অশ্ব জাতি পুরুষের শুনহ প্রসঙ্গ ॥
 প্রকাণ শরীর তার অসিত বরণ ।
 কেশরীর মত গতি সজ্জরে গমন ॥
 আলতী পুল্পের গুরু বহে তার অঙ্গে ।
 নিষ্ঠায় আবেশ নাই রতির প্রসঙ্গ ॥

মিথ্যাৰদী কদাচারে মহাই প্ৰবৰ্ত্ত ।
পৰনিষ্ঠ রতি মতি নাড়িক মহস ॥
নারী হেৱি হেৱি হেল বাল কাৰে চেষ্টা ।
পতিত্বাত সতী নাদী তাৰে চক্ষে ভষ্টা ॥
দ্বাদশ অঙ্গুলী লিঙ্গ হৰ প্ৰায় তাৰ ।
পৰিশাস ন কৰ্ত্তব্য পঠনে বীণাপন ॥
মকল লক্ষণ নাহি ষটে এক ষটে ।
একাত্ম লক্ষণ উভ কিছু পায় বটে ॥
গহণে মিশ্রিত জনা কেৱ আতি হয় ।
তজ্জন্মে কাহার ভাৰ গভাৰে উহয় ।
উভয় জাতিতে বৰ্তে উভ প্ৰকৰণ ।
অতৎপুর শুল নাড়ীগুৰেৱ লক্ষণ ॥
নারীৰ চৰিত্ৰ বৰ্প গুণ ব্যবহাৰে ।
সুন্দৰী অথবা নারী গণি কদাচারে
কপে গুণে মদি বালা হয়ে নঘনুল ।
পশ্চিমী বাঞ্ছানি কৱে পৰিজ সে কুল ॥
মধ্যম শৰীৰ খালি গোৱাকী গঠন ।
মোণায় মোহাগী যেন শামাকী বৱণ ॥
কপেৱ উপমা এক আছে মাত্ৰ বৱতি ।
কুৰজ নয়নী তুণ্ড সুশোভিত অতি ॥

ଅନୁମତି ପାଇଲା ।

ଦୀର୍ଘକୈଣି ସ୍ଵପ୍ନଶୂନ୍ୟ କରେଇ ଆଚାର ।
 ମନ୍ତ୍ରପାତି ମୁହଁରାହିର ବଜ୍ରଟି ଶୁଦ୍ଧର ॥
 ପରମାନନ୍ଦ ବହେ ଅଛେ ଆତି ମୁଖୀତଳ ।
 ପାତିରୁଷ ଦାତୀ ତାର ଅନ୍ତର ଆପଣ ।
 କୋଣର କଟୋର କୃତ ମାଜେ ବ୍ୟକ୍ତିଶ୍ଵର ।
 ହେବ ଗ୍ରେସ ଠେକ ଲାଙ୍କ୍ର ଦେଯ ବିମ୍ବଫଳେ ॥
 ମାତ୍ର କର୍ତ୍ତର ଦାତି ଭୁଲନା ଆହଁବ ।
 ପାତିରୁଷ ପ୍ରେସ ଟିକ୍ ପ୍ରେନିଟି ଶୁଦ୍ଧାବ ॥
 କର୍ମି କର୍ମ ନ ଆମ କୁଳ ମିହମୁ କୋଷଳ ।
 ଗଗଲେ ପାତିରୁଷ ଗଜି କରେ ନଳଘଳ ॥
 ଡରନ ଅନ୍ତରୁମୀଳନ ଅତି ଲମ୍ବୋହର ।
 ଆତିକୁପ ଶୋଭାକର ଶୋବନ୍ଦ ଉଦର ॥
 ଶୁଦ୍ଧର ବଚନେ ତୋମେ ଧର୍ମୀ ଅନ ରତ ।
 ଉପକାରେ ଅତି ଗତି ଅହେତ ବିରତ ॥
 ହେରିଲେ ଫୁରିବ ଚିତ ଶୁଦ୍ଧର ଲଙ୍ଘନ ।
 ପଞ୍ଚଶ୍ରୀଲୀ ଜରାମୁ ହୁଥେ ହୁଥେ ନିର୍ଦ୍ଦରଶ ॥
 ଯୌବନ କାଲେର ଭାବ ହତେହେ ବରନା ।
 ବରାବରାୟ ଯୌବନ ଭାବର ଘଟନା ॥
 କପମୀ ଅବପ କପ ସଂ ବ୍ୟବହାର ।
 ଲଙ୍କରେ ବରନା କରି ବିତର ବିତାର ॥

ଚିଆଣୀ ମୁଲରୀ ନାରୀ ଦୀର୍ଘ ଥରେ ବେଣୀ ।
 ଲାବଣ୍ୟ କୋଷଳ କାଯ କୌଣ ଯାଜାଖାନି ॥
 ଅଞ୍ଜନ ଲହନୀ ନାମା ଅତି ଚମରକାର ।
 ଉର୍ଜେ ଦୃଢ଼ି ନହେ କିନ୍ତୁ ନତ ସାଡ଼ ତାର ॥
 ବ୍ରତାବ ବାଦିନୀ ସତ୍ୟ ପ୍ରେତାକା ସବେ ।
 ଅତିଧି ମେଦାଯ ଭକ୍ତି ଥାକହେ ଲୀରବେ ॥
 ପତ୍ର ପ୍ରତି ପ୍ରୀତି ଅତି ମଦା ମେବା କରେ
 କହେନ ଉଚିତ ବାକ୍ୟ ଆମପଟାନ୍ତରେ ॥
 ଅପର ପୁରୁଷେ ରତ୍ନ ନହେ କାହାଚିନ ।
 ଦୋତେ ହୃଦୟ ନହେ କହୁ ବିରମ ବଦନ ॥
 ଚିତ ନିରାବିନ୍ଦା କରେ ଆପନାର କର୍ମ ।
 ଗ୍ରହମେ ଘୋପନେ କର୍ମ ରମଣୀର ପର୍ମ ॥
 ଉପବୂଳ ପାତ୍ରେ ମାନ ମଦା ଶୁଣି ମତି ।
 ଇକ୍କ ଆଲାପନେ ଗନ ତ୍ୟଜି ଦାନେ ରତି ॥
 ହାବ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପକ୍ଷ ଲର୍ମ ପ୍ରକୃତି ।
 ମକଳେର ପ୍ରିୟପାତ୍ରୀ ବିପକ୍ଷ ପ୍ରଭୃତି ।
 ପ୍ରାମାଣ ଅନ୍ତୁଲୀ ପଞ୍ଚ ଲିଙ୍ଗଥାନି ତାର ।
 ଗ୍ରାସ ହୁମ ମମ ରୁଥ ହେଟ ମୁଥ ଭାର ॥
 ଶ୍ରଜ୍ଞମୀ ପୌରାଙ୍ଗୀ ପ୍ରାୟ ଶରୀର ଅଧ୍ୟମ ।
 ଲାବଣ୍ୟ ମାନ୍ଦନ୍ୟ ଅତି ପରଶେ ଅଧ୍ୟମ ॥

ଆମା ଉଦ୍‌ଧେହୋଭ୍ରାନ୍ତ ପଞ୍ଚଲ ନାମୀ ।
 ଆମ ପରିମୟ ଅତି ସନ ଦୀର୍ଘବେଳୀ ॥
 କାରହୁକ ସହେ ଥାରେ ସମୁଦର ଖାତେ ।
 କୋମଳ କଟିନ ହତ୍ତ ଶାଙ୍କିନୀର ଶାତ୍ରେ ॥
 ତାଳକଣ ବନ୍ଧନରେ କାମେତ କାନ୍ତିର ।
 କଟାକ୍ଷେ କରିଲେ ଲଜ୍ଜା ପ୍ରେମେର କାନ୍ତାର ॥
 ନିତ୍ୟ ମାତ୍ରମୀ ପାର ଛିଭାଗେ ଦେଶମ ।
 ଅଦଳ ଘୋହିତ ଥନ ବାଖେହେ ଘୋପନ ।
 ରୁଦ୍ଧ ଭଜୀ ଘନ୍ତ ଚରିତ ଚନ୍ଦନ ।
 ବନୋବାନ୍ଧା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂର୍ବ ପାଇଲେ ଦିଗନ ।
 ରମ୍ଯେ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦ ଫୁଟିତେ ନା ପାରେ ।
 ଆହାରେ ବିହାରେ ଦୁଃ ଧାକରେ ବାହାରେ ॥
 ସ୍ଵୀଯ ସ୍ଵାମୀ ତ୍ୟଜି କବେ ପରପତି ଆଶ ।
 ରମ୍ପିକ ପୂର୍ବାଯ ତାର ଘନ ଅଭିମାଧ ॥
 ଲଜ୍ଜାର ଲାହିକ ଲଜ୍ଜା ହେଉ ଗୁରୁଲୋକ ।
 ଏହିକେର ଶୁଦ୍ଧ ବାହୁ କୋଥା ପରମୋକ ॥
 ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗୁଲୀ ପରିମାଣ ଲିଙ୍ଗ ଶାଙ୍କିନୀର ।
 କହିଲୀ ପୁଣ୍ୟ ନ୍ୟାୟ ଦରଜା ଯୋନିର ॥
 ହଞ୍ଜିଲୀ ନାରୀର ଅଙ୍ଗ ଅତି ଶୁଲକାରୀ ।
 ଗୋଚରୁ ସରପ ଅଂଧି ଆରଜିର ପ୍ରାୟ ॥

ସର୍ବକେଣୀ ଏହି ଶୁଣ ପଞ୍ଚିର କୁର୍ବର ।
 ସ୍ଵାଧୀନ ଚିରଗ ଦକ୍ଷ ଲୋଭେ କଲେବର ॥
 ପର୍ଯ୍ୟାଥର ଧରେ ଧରେ ହଣ୍ଡ ପଦ ଝାଣିବା ।
 ନବୀନେ ଠମକ ଠାଟ ଦେଖାଯ ଅବୀଶା ॥
 ବନଧୀର ବନଧୀଯ ଅଲଙ୍କାର ମାଜ ।
 ଆଶ୍ରମଧାରୀ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳିନୀ ପରଲିଙ୍ଗ କାଜ ॥
 କାଥାକୁରା ହୁରାଚାରୀ ଶକ୍ତତା ଅନଜେ ।
 ନିଯତ ମାନ୍ୟ ଧାକେ ଉପପତ୍ତି ସଜେ ॥
 ଜାଲିବେ ଲିଶ୍ଚର ତାର ମନ୍ତ୍ରାଗେ ମନ୍ତ୍ରାସ ।
 ଜଠର ଅନଳେ ଯେନ ଥାଦ୍ୟ ପରିତୋଷ ॥
 ଅପରାଜିତାର ଦୁଲ ଦଶାକୁଳୀ ଘୋନି ।
 ପରିମର ହୃଦୟ ଧାର ମନ୍ତ୍ରଭୂଲ ଗଣି ॥
 ପାହାଯ ଆଜାଯ ସମ ଶୁଦ୍ଧ ଶୈକ୍ଷିକ ।
 ମୟା ମୟା ମେହ ତୁଲ୍ୟ ଧର୍ମେ ତତୋଧିକ ॥
 ରାମରତ୍ନ ଧାର କବି କରିଯେ ସଂଆର ।
 ରଚିଲ ପରାମ ଛନ୍ଦ ମାନବେର ଦେହ ॥

ଅଥ ଜୀ ପୁରୁଷେ ଶୁଭ ଯିତାନ୍ ଓ ସନ୍ତୁତି
ଉତ୍ସପନ୍ତି କଥାର ।

ଶୁଭାଯାତ୍ମକ ଜୀବ ଜ୍ଞାନୀ ମାନ୍ୟ ମହାରାଜ ।
ଚତୋର ପରମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଧାକାର ॥
ବାର ତିଥି ପରମାଣୁ, ପରମ ଗ୍ରାସ ଏହ ଲାଗୁ,
ଭାସ୍କର ଶକ୍ତୀ ଉତ୍ସବ, ଅନ୍ତେ ମୁଖଚାର ।
ବିନ୍ଦୁରେ ଶିଖିର ପାତି, ଜୀବ ଜ୍ଞାନିବେ
ତେବେତି, ଶୁଭ ଦୋଷିତ ସଂକଟ, ଧରଣ
କୋକାର ॥ ପରମାନ୍ତର ଆଶ୍ରୀ ପ୍ରାଣ, ତା
ଜିଯେ ଏ ଦେବ ଥାବ, ପରମଭୂତେ ଅବତାର,
କରେ ବାରଧାର । ଚାହିଁ ସୁଖ ଏହି ଭବେ,
ଦୁଃଖ ମରକ ରବେ, କାହା ପରିବର୍ତ୍ତ ଜୀବେ,
ନାହିଁକ ଦଂହାର ॥

ପାଇବ ।

ରମଣୀର ଚାରି ଜୀବି ଉତ୍ସ ବିବରଣ ।
ଯାର ସେ ପୁରୁଷେ ଶୁଭ ହିଲେ ଯିତାନ୍ ॥
ରମଣିକେ କରିଲେ ରମ ମନେ ବିଚାରିଯା ।
ପରିନୀ ଶଶକ ସହି ହୁଏ ଶୁଭ ବିଯା ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାନ୍ୟମଣ ସେଇ ଶୋଭେ ହୁଇ ଜନ ।
ଚିତ୍ରାଣୀ ସୁଧେର ମାଙ୍କେ ତଟିଲେ ପଟ୍ଟିଲ ।

উভয়ে যেনন শোভা গৌরী পঞ্চামন ।
 সুখাবেশে নিজবাদে জীবন ধাপন ॥
 অঙ্গিনী ও ইষজাতি হৈলে পরিণয় ।
 রতিগতি রতি সঙ্গে যেঅন প্রণয় ॥
 হস্তিনীর অশ্ব জাতি উদ্ভূত ঘটনা ।
 রাবণের মনে দুরী পুরায় কায়না ॥
 উক্তপ্রে মিলন হৈলে জন্মায় সন্তান ।
 প্রচেন্দিয়া কহি কিছু বিশেষ সন্ধান ॥
 শশক পঞ্জিনী গর্ভে সন্তান জন্মিলে ॥
 কলম ধার্মিক হয় কল্যা ধর্মশীলে ॥
 f. ১৩ গর্ভে আর মৃগের ওরসে ।
 কল্যা বিদ্যাধরী জন্মে গুরুব পুরুষে ॥
 ইম অঙ্গিনীর গর্ভে জন্ম ষেবা লয় ।
 দুষ্টিতা ব্রাহ্মসীরাশি পুত্র যোদ্ধা হয় ॥
 যোগাযোগে জন্মে জীব নানা প্রকরণে ।
 পুরুষত্ব কলে কেহ জন্মে শুভজ্ঞানে ॥
 খড়মানে নারী যার হেরিবে বদল ।
 সেই থত জন্মে শিশু শাস্ত্রের বচন ॥
 জন্মকালে পিতা মাতা হরিষ অন্তর ।

ଶଶକ ପଞ୍ଜିନୀ ସଦି ଯାହୁ ଅଂଶ ପାଇ ।
 ଥର୍ମେ ଅତି ଶୁତ ଅତି ଶୁତା ଦୂତୀ ପୋଯି ॥
 କନ୍ଦମୟେ ଛାଖୀ ମୁଖୀ ରୋଗୀ ବଳବାନ ।
 ଅକହିଲ କୁଣ୍ଡି ଶୁତି ଶୁଣି ତିମାଣ ॥
 ଶମାମେ ସମାନ ଯିଲ ସତାବେର ବୌତି ।
 ବିପରୀତେ ଜାମେ କେହ କାହାର ହର୍ଗତି ॥
 ଶଶକ ହଣ୍ଡିନୀ ମାଙ୍ଗେ କରିଲେ ହମଣ ।
 ଛରାଚାରୀ ପୁତ୍ରୀ ପୁତ୍ର ପଣ୍ଡିତ ଲିଖନ ॥
 ପଞ୍ଜିନୀର ମହ ଅହ ଜାତିର ଯିଲାନ୍ତୁ ।
 ଶୁତା ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରଶୁତ ଛାଖ ପରାଯଣ ॥
 ଶାଞ୍ଜିନୀ ଶଶକେ ସଦି କରେ ଆଲିମନ ।
 ଶୁତା ଅହାକୁନ୍ତା ଶୁତ ଧର୍ମଶୀଳ ହନ ॥
 ରସଜାତି ପଞ୍ଜିନୀର ସଦି ହୟ ପତି ।
 କନ୍ଯା ଛରାଚାରୀ ପୁତ୍ର ଦେଖେ ହାଥ ଅର୍ପିବା
 ଏହ କପେ ପୁତ୍ର କନ୍ଯା ଜାଗେ ଯାଇଲୁ ।
 ଲମ୍ବ ଅମୁଦାରେ ମାର ଦଃଶୁଭେ ଯାଇଲୁ ।
 ଜଗତେର ପାତି ସିଲି ଡିଲି ଦୟାମଜୁ ।
 କର୍ମକଲେ ତୋଗାତେଗ ଜାନିହ ନିଷ୍ଠି ॥
 ରାମରଙ୍ଗ ଦାସ କହେ ଶୁତ ବିମୁଖ ।
 ଅତଃପର ଶୁତ ଉତ୍ତର ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରି ।

ଶାନ୍ତିବରତନ ।

ଅଥ ଖତୁଲକ୍ଷଣ ଓ ଜ୍ଞାନାତ୍ମକ ।

ଶଶୀ ଶୁଣ୍ୟ ଅକର୍ଷଣେ ରମେର ପ୍ରଦଳ ।
ଅମ୍ବାବନ୍ୟ ପୌଣିଆମୀ ରହି ପାଯ ଜଳ ॥
ତେବେତି ଲାଗୀର ଅଜେ, ଚର୍ଚ ଲାଭି ଅତୁ
ଦକ୍ଷ, ପଞ୍ଚାତ୍ମରେ ଶୁଦ୍ଧମନ୍ଦେ, ଶୋଭିତ ଅ-
ମଳ । କୌଟାଦି ପତନ ମବେ, ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚି
ଦର୍ଶ ଜୀବେ, ସଂକଳିତ ମବମଜୀବେ, ଜନ୍ମେ ଫୁଲ
ଫଳ । ହାଯ କି ନିଧିର ନିଧି, ରାମରତ୍ନ
ନିରବନ୍ଧି, ଭାବିମେ ନ ପାଇ ନିଧି, କାନ୍ଦନ
ମକଳ ॥

ପ୍ରସାଦ ।

ରମ୍ଭଣୀ ରମ୍ଭିକା ଶାଶୀ ରମେର ଭାଜଳ ।
ଅବଶ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିବେ କିମ୍ବା ଅତୁର ଲଙ୍ଘନ ॥
ନାଭି ଘେରି ତୁମ୍ଭ ଭାରି ବୁଦ୍ଧ ବଦଳ ।
କୁଟିରା ଶରୀର ଉଠେ ପେଟ କମ୍ବ କନ୍ ॥
କୃଧା ମାନ୍ୟ ଜିର୍ଯ୍ୟ ଶୁଭ ଜଡ଼ତା ଶରୀର ।
ନବଦାର ପଦମୁକ୍ତ ବିରାମେ ଅହିର ॥
ସଜ୍ଜେ ପଲେ ରାଖେ ରାଲା ଅତୁ ଦରଶନ ।
ଥମଣୀର ପତ୍ତି ହୃଦୀ ଗଭୀରେ ଗମନ ॥

ସାଇଶ ପରିହ ପଦ୍ମବିକଲିତ ଥାକେ ।
 ପୁରୁଷ ପୁରେଶ ବୀଜ ଚଳି ନାହିଁ ଚାକେ ॥
 ନିଷ୍ଠାପ ପଞ୍ଜେପେ ତେଜ ଧରଯେ କଗଳ ।
 ମିଳନେ ଶୋଣିତ ଶୁକ୍ର ଘର୍ବେ ଜୀବ ଫଳ ॥
 ତୃତୀୟ ଦିବସେ ନାରୀ ଚଞ୍ଚଲିନୀ ପ୍ରାୟ ।
 ଆୟୁଙ୍କୟ ମେହି ଦିନ ପରାଳିଲେ କାଯ ॥
 ପାପୀ ମେ ବିତ୍ତୀୟ ଦିନେ ରମ୍ଣୀର ଅଙ୍ଗ ।
 କରାଚିତ ବିକ୍ଷେପେ ନା କରିବେ ସଙ୍ଗ ।
 ତୃତୀୟ ଦିବସେ ସମି କରଯେ ନଷ୍ଟେଗ ।
 କାନ୍ଦିନୀ ନିଶ୍ଚଯ ଭଣ୍ଡା ପାରେ ତାର ବୋଗ ॥
 ଚତୁର୍ଥ ଦିବସେ ଘାନ ଶରୀର ମାର୍ଜନ ।
 ପଞ୍ଚମୀ ସବପା ନାରୀ ଶୁଚି କରେ ଘନ ॥
 ଶୁତ ଦିନେ ଖତୁ ବଙ୍ଗେ କରିବେ ସୁଜନ ।
 ନତୁବା ଘଟିବେ ଉତ୍ସ ବଣନା ଘଟନ ॥
 ଅତ୍ୟବ ପଞ୍ଚମୀରେ ଧେ ଦିନେ ନିଷେଧ ।
 ପତି ପଞ୍ଜୀ ମେହି ଦିନେ ରାଧିବେ ବିଚ୍ଛେଦ ॥
 ଅମାବଶ୍ଚ ପ୍ରତିପଦ ରାବିବାରାଷ୍ଟମୀ ।
 ଏକାଦ୍ଶୀ ପୌରମାସୀ ଯାଆୟ ମଞ୍ଚମୀ ॥
 ଦିନାଟି ତ୍ୟଜିଯେ ଖତୁ କରିବେକ ବଙ୍ଗେ ।
 ଶାନ୍ତିମର୍ମ ଶୁକ୍ର ସର୍ମ ପଞ୍ଚତତ୍ତ୍ଵ ପଟକ ॥

ପଞ୍ଚପୂର୍ଣ୍ଣାଶେ ଘନ କହିଲାମ ସାର ।
 ମାନେ ନା କାହିଁଥ ଲୋକେ ଯାଏବୁ କୁଳାଙ୍ଗର ।
 ପଞ୍ଚ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନା ହଇଲେ କରସେ ରମଣ ।
 ଜୀବିଦେ ସନ୍ତୋନ୍ଧ ତାର କରାଯି ମରଣ ॥
 ଆର କିଛୁ ଶୁଣ ତବେ ଅଦୃତ ସଟନ ।
 ସାହାତେ ସଂହାର କରେ ଜଗାରେ ଗହଣ ॥
 ମଦ୍ୟାଗଣେ ପୁର୍ବ ଦୈତ୍ୟ ବାଚେନା କଥନ ।
 ଧାତ୍ରିଗଣେ ହୈଲେ ହୟ ଜନନୀ ନିଧନ ॥
 ଦିବାଗଣେ ଜନ୍ମେ ସାମ ପିତ୍ତ ମୃତ୍ୟୁ କର ।
 ପରେ ଶୁଣ ମନ୍ଦେଖ ରହିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ॥
 ଦିବାତେ ଜନମେ କର୍ମ୍ୟ ରଜନୀତେ କୃତ ।
 କୁଳାଦେର ନାହିଁ ହୁଣ୍ଠ ପ୍ରଦୋଷ ଯୁତ ॥
 ନିଲନେ ଶୋଣିତ ଶୁତ ଜୀବ ଉପନ୍ତି ।
 ପଦ୍ମଭୂତ ଆବିଭୂତ ସାକାତେ ନିରନ୍ତି ॥
 ପକଜ ଭିତରେ ବିଶ୍ଵ ଆକାର ଅହିର ।
 ଅନ୍ଧହୀମ କୁଂପିତ ବିଶ୍ଵର ଶରୀର ॥
 ଆଶେ ପାଶେ ବୀଜ ସମି ଆଟିକିରା ରସ ।
 ବାରମାସାବଧି ଥାକେ ପ୍ରସବ ନା ହୟ ॥
 ହୁଣ୍ଠ ପାଶେ ପାଡ଼େ ତେଜ ଥାକେ ଛିନ୍ନଭାବେ;
 ସମ୍ରଜ ସନ୍ତୋନ୍ଧ ଜନ୍ମେ ରମଣ ପ୍ରତାବେ ॥

দক্ষিণ পাশেতে বৌজ যদি স্থান পাই ।
 অবশ্য সন্তান জানি ভালো পুত্র তায় ॥
 বাম অংশে বায়নারী জনম উদয় ।
 ছাই পাশে সমভাগে কল্যা পুত্র হয় ॥
 অসুখ শরীরে জন্মে খন্তু অপেক্ষণ ।
 কল্যা পুত্র উভয়েতে ছাঁথের ভাজন ॥
 চতুর্থ প্রাঙ্গ নিশি অন শচকল ।
 উপর্যুক্ত খন্তু রাক্ষে থাকিয়ে কুশল ॥
 নতুব। অনেক ভয় জানিবেক ধীর ।
 শরীর জনম শুন অন কঠি হির ॥
 খন্তু পরে এক শত চলিশ প্রহ্য ।
 বীর্য্যাভিলাষী ঘোনি থাকে নিরস্তর ॥
 পুরুষ পরেশ যদি করে পরদার ।
 খন্তু দরশন চল্ল মাতি যোগ তায় ॥
 নির্গত হইলে বীর্য্য সীরোজ আধার ।
 অতিবিন্দু নাম তার অশ্বির আকার ॥
 সেই অতিবিন্দু নিজ চল্লের গুকার ।
 সময় পাইয়া বৈলে পক্ষজ মাকার ॥
 তদন্তর খন্তু পূর্ণ দোহে আনন্দিত ।
 উর্বরখে রহে পদ্মমৃগাস সহিত ॥

ମୁଖାଳ ଭିତର ଦିଇବା ବାସୁର ଚାଲନ ।
ବାସୁ ବାରି ସହି ବକ୍ତ ମଞ୍ଚାର କାଙ୍ଗନ ॥
ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ କାହିଁ ନ ନାହିଁ ପର୍ବତଶ୍ଵରୀ ମୂର ।
ଆତି ହୃଦୟ ରାଜୁ ଶିବେ ବୈଷ୍ଣିତ ବିପୁଳ ॥
ଅଗ୍ରମ ଦିବାସ ଜେଣେ ଅଶ୍ରୁର ପ୍ରଭାର ।
ହୃଦୟ ଶିରା ଯଥୁଦୁର୍ବଳା ବାସୁର ମଞ୍ଚାର ॥
ଦୁର୍ଦ୍ଵୟ ଛିଟ୍ଟୀଙ୍ଗ ଦିଲେ ତମ ପ୍ରାଣ ଲୀର ।
ହତିର ଦିଦିଏ ଜଳେ ଜଳେ କଲ କଟୀର ॥
ଜଙ୍ଗାକାର କିମ୍ବେ ଧେନ ନାହିଁ ନେତେ ଭାବେ ।
ରଜବାନ ପୌତ ହାନ ଚତୁର୍ବ ଦିନମେ ॥
ବିଶ୍ଵାସ ହିତମେ ଯେହି ହୃଦ ଫଳ ପୋତ ।
ଅକମାମେ ଧାରନର ହୃଦ ଦେଇ କାରୁ ॥
ଲୋଚନ ଜାଗିଲେ କ୍ରମେ ମାସିକାର କ୍ରମ ।
ପାକ ଯାମେ ପାକ ପ୍ରାଣ କାରିନ ଆପନ ॥
କୃଧ୍ଵା ହୃଦୟ ମେ ଜୀବେରୀ ହୃଦ ଅଟିଗାମେ ।
ଅଗୃତ ସ୍ଵର୍ଗପ ନାହିଁ ରମନାୟ ଚୋଷେ ॥
ମଞ୍ଚମ ମାମେର ଓଣ ଗାତ୍ର ର ଚାଲନ ।
ନିଦ୍ରାଭାବେ ଭବାନୀକେ କରେ ଆରାଧନ ॥
କେ ବଲିତେ ପାରେ ତାର ନନେର ଉତ୍ତବ ।
ଭାବକେନ ଏହି ଭାବ ଅବଶ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର ॥

অষ্ট শীমে অষ্ট অঙ্গ পরিপূর্ণ হয় ।
 গড়কারে বন্ধ বোধ কষ্ট কিছু দয় ॥
 কৃদয়ে লবণ মাদে নবগ্রহ হৈলে ।
 দশজান দশজানে পদবে শকলে ॥
 শুধু তৃতীয় সুখ তৎস্থ অপ্রস উপস্থিত ।
 অবশ্য তাজে করে রোদন ভরিত ॥
 আঁচ্ছার সঞ্চয় আছে পয়োধরে শ্রীর ।
 স্তুত্যান ক্ষেত্রে পোষিকা শরীর ॥
 অথ ও জগৎ সৃষ্টি অপরূপ লৌলা ।
 দামনহ দাস কাহে না করিও হেলা ॥

অথ গৃহ্ণ বিবরণ ।

এক জান্তি তব ঘন । ধৰাদিমে আগ-
 মনে করিলে ক্রন্দন ॥ জননীজঠর
 কারে, ছিলে নিয়মানুসারে, বারু শো-
 গিত আধারে, আধারে গোপনে ॥
 এক্ষণে বিষয়ে মন্ত, বিবাদে সদা প্রবৰ্ত্ত,
 ধর্মাধর্ম স্বত্ব গত, দিলে বিসর্জন ॥ জন্ম
 স্মৃত ঘৃত্য পাপে, বারুন্ধার এই ক্রপে,
 যেতে ইবে গভুরুপে, হইলে নিধন ।
 [৫]

ইঞ্জিয় রাখিয়ে বশ, পান কর শীঁড়িয়স,
ভারতে রহিবে ঘশ, মুক্তি স্থাপন ॥

পঞ্চার ।

উর্কমথে বৃক্ষহন্ত মধ্যে শীত ঝঁটুব ।
নিতম্ব আৱস্ত ভাৱি মুখে উঠে নীৱ ॥
গত শুলী কিছু দিলে শোধিতে পুণিত
অতি দুর্ক শিরা দ্বাৰা ক্ৰমেতে প্ৰেৰিত ॥
অথবে অভ্যাস্য হৃদি প্ৰকাশে উদ্বো
ভূতীয় চতুর্থ ধানে ঢাঢ়ায় পঞ্চৱ ॥
পাকঘণ্টা শেব ভাগে মাড়িৱ নিকটে,
দিলেৰ পাকশুলী হৃদি কুণ্ড ঘটে ॥
পৰিসৱ হৃদি পায় দ্বিপাশ পৰ্যাপ্ত ;
পুৰ্ণকালে ইটুখে পাকে থৰ্ব অন্ত ॥
ডিঘুৰে আকাৱ প্ৰায় হয় সেই কায় ।
নয় হৰ চৌড়া তেৱ যব দে লম্বায় ॥
দীৰ্ঘজী কানিনী কৃশা দীৰ্ঘ পৱিমানে ।
থৰ্বেৰ উদ্বো হৃদি হুই পাশ স্থানে ॥
গিৰ্দাৰ উষাত চৰ্ম গত শুলী প্ৰায় ।
শেৱন্ত শৱাসৱ রজনালী ধায় ॥

ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ପଞ୍ଚଜାତେ ସାହା କରେ ଅବହାନ ।
 ସମୁଦ୍ରେ କଟିଲ ପେଟ କିନ୍ଦିଏ ପ୍ରମାଣ ॥
 ଟିପିଯଳ ମନ୍ଦିର ଖାଶେ ଶେଷ ଛୁଟ ମାଜେ ।
 ଗତ କି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟର ବ୍ୟାଧି ଦିଭିରେ ପ୍ରକାଶେ ॥
 ପଞ୍ଚର ଚାପିଯ ରଙ୍ଗି ନହେ କହୁ ବିଧି ।
 ପାକଶୁଳୀ ଉର୍ଜ ମନ୍ଦିର ନିରବଧି ॥
 ପ୍ରମବ ହଟୁଲେ ପେଟ ହୁଏ କୋକଡାୟ ।
 ସତ ରଙ୍ଗି ହୁଏ ଗତ ଫୋପରା ବୃଦ୍ଧି ॥
 ଆଶାତ କରିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଉପରେ ।
 ଅତି ବେଗେ କେଟେ ଥାର ଶିଶୁ କେଲିଯାବେ ।
 କିଛୁ ଦିନ ପରେ ଗତ ଦେଲା ପର୍ଯ୍ୟାନ୍ତ ।
 ଜରାୟୁତେ ବନ୍ଦ ଆଟି ଆଟିତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ॥
 ଏମନ ଯୋନିର ଦ୍ୱାର କ୍ରମେ ରଙ୍ଗି ପାଇ ।
 ସନ୍ତାନ ଭୂମିକୁ ହୁଏ ଅନାଯାସେ ପ୍ରାୟ ॥
 ତବେ ସେ ବିପର୍ମ ଘଟେ ହୁରଦୃଷ୍ଟ କ୍ରମେ ।
 ଅନହିତ ଆଚରଣ ହୁଏ ସଦି ଭରେ ॥
 ମତାନ୍ତର ଆର କିଛୁ ଶୁଣ ବିବରଣ ।
 "ଗତ" ତିସରେ ସନ୍ତାନ ସେ କପେ ଥାରଣ ॥
 ଛାପିପାଇ ଦିବସେ ଅଙ୍ଗ ଆକୃତି ମନ୍ତକ ।
 ହୁଇ ବଟ ପରିମାଣ ସୁଜିଲ ଗଠକ ॥ ୧୧ ॥

ମାତ୍ରାବରତକମ ।

ଶୁଣ ମେହ ଏକ ଅଳ୍ପ ହାତିଲୋଙ୍ଗ ହିରଦୟେ ।
 ଅଛନ୍ତି ଯତେ ଅଧିକାର ଡାଳନା ଅଳ୍ପକରନ୍ତି ॥
 କହନ୍ତି କାନ୍ତିକେ ଏହି, ତା ଆମେ କେହୁ କର
 କେହି ଏହାରୀ ଆମ ପରି କାହା କରିଲେ ॥
 କେହୁମାତ୍ରାମେ କହି ଓହ ଅଧିକାର କରିଲୁ ।
 ଦିନିରୁଧ୍ୟ ଉଠିଲା ଅଳ୍ପ ପାଦମାର୍ଗିବାତମେ ।
 କହ ଆମେ ଏହି କେହିଲେ ହିରମ୍ଭାବୁ ମେହ କଟି ।
 ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ମାତ୍ରାକୀଳ କେବଳ ମେହ ମୁଣ୍ଡି ॥
 କଥିଲେ ଯା କୁରାମୀ ହିକ୍କା ହସି ମେ ଗଠିଲା ।
 ତାହିଁ ଦୂର ଅଳ୍ପକେ ଏ ଶତ୍ରୀରେ କୁଷଣ୍ଠିର
 ଦେଖ ଶତ୍ରୀକାଳ ହବା ଆମେ ହିରମ୍ଭାବୁ
 ଏହି ମାତ୍ରେ କୁଣ୍ଡ କରିଲେ ଏହି ଏହି ।
 ନାତାମାନ ନା ହିରିଲେ ନାହିଁ ନିଃଶବ୍ଦି
 ମହାପିତା ମହାକୋନ୍ଦରାମ କାହାରେ ॥
 ମହାପାତର କହ ଏହି ଶତ୍ରୀର କିମ୍ବାନି ।
 ଆମୁଖରେ ପାତକେ କୋନ ଦେଖି ଆମୁଖ ।
 ଏହିତେ ମହାମ ହିରମ ଶିଖାଟେ ଦକ୍ଷନ୍ତି ।
 ହିନ୍ଦୁଙ୍କା ଏହା ଏହି ଚର୍ଚା ବାହିତେ ଦେଖିଲା ।
 ଶିଖାଟେ ମାତ୍ରାମେ ଅଧିକ ବାହିନ୍ଦି ।
 ଏହା ମାତ୍ରାମାର କମଳାମାର କମଳାମାର ।

ଗିର୍ଦ୍ଦା ଉତ୍ସାହ ମନ୍ତ୍ରିତ ଯିହି ଚାମଭାବ ।
 ଗର୍ଭଲୀ ଅଛାଇତ ମଲିଲ ତାହାର ॥
 ଉର୍ବେ ଜଡ଼ବଡ଼ ପର ଅନୋଗତି ମାଥା ।
 ଡିଶେର ତିତର ଚାନା ସେ କାବେତେ ଗାଥା ॥
 କିମାଶ୍ଚୟ ହାଯ ହାଯ ବିଧିର ବିଧାଯ ।
 ଶିଶୁର ଶରୀର ହଙ୍କି ଶୋଷିତ ଉପାଯ ॥
 ଚୁଲବ୍ରଦ୍ଧ ରଜ୍ଜୁ ଶିରା ରଜ୍ଜ ଲବେ ଯାଯ ।
 ଧୀରେ ଧୀରେ ଶିରେ ଶିରେ ଘୋଗେତେ ଘୋଗେଯ ॥
 ସେ କାରଣେ ନାରିକେଲେ ଭଲ ଉଥପନ୍ଥ ।
 ତେବେତି ଜ୍ଵାଳିବେ ଫଳ କାରା ଭିଜନ୍ତି ଖ
 ବହୁର ଜମିଲେ ଜୀବ ଏ ଗତ ପାଞ୍ଚାତି ।
 ଭିଜନ୍ତି ପରମ୍ପରେ ଅଭିର ପ୍ରକୃତି ॥
 ଏକ ଗତେ ତିର ଶିଶୁ କଦାଚିଂ ହୁଯ ।
 ଅମନ କାଳୀନ ଆହ ଜୀବନ ଦଂଶ୍ଯ ॥
 ରାମର ଦୁଃଖ ଲିଙ୍ଗେ ହେବିରେ ନିଆହ ।
 ବର୍ଚିଲ ପରାର ଛନ୍ଦେ ମାନ୍ବେର ଦେହ ॥

ଅଥ ଗାଁରୀର ଅବଶ୍ୟ ।

ଏ ବିପତ୍ତି ରବେ ନା ରବେ ନା । ମାନୁ
 କରେଛିଲେ କତ କରି ଆମାଧନ୍ତା ॥ କେବୁ

ଏହି ମତ କ୍ରମେ କତ ପରିବର୍ତ୍ତ ଅଛି ।
 ଜୀବିନୀର ଭାବେ ଭାବେ ଆତ୍ମ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ॥
 ବେଦମା ସଥଳ ଗର୍ଭେ ହୟ ଉପାହିତ ॥
 ଜନନୀ ଜାନେନ ଆଲା ବଞ୍ଚିତେ ବଞ୍ଜିତ ॥
 ପ୍ରମୂଳି ନା ହଲେ କେବା ବୁଝିତେ ମେ ପାରେ ।
 ଜଗନ୍ତ ଜନନୀ ଜ୍ଞାତ ଏ ତିନ ସଂସାରେ ॥
 ଆଦେଶ କରିଲ ନିଜ ବନ୍ଧୁ କରି ମେହ ।
 ରାଚିତେ ପ୍ରୟାର ଛନ୍ଦେ ନାରୀର ନିଶ୍ଚାହ ॥
 ଚିଦାନନ୍ଦେ ଚିତ୍ତ ରାଖି ଚିନ୍ତା ଅହରହ ।
 ରାତନେ ସତନେ ରଙ୍ଗ କରିଯା ସଂଶ୍ରହ ॥
 ବିରଚିଲ ଛନ୍ଦେ ବଞ୍ଚେ ମାନବେର ଦେହ ।
 କୋମଃ ହାନେ କିନ୍ତୁ ରହିଲ ମନ୍ଦେହ ॥

ଅଥ ଶାରୀରିକ କୁଳଳ ହୁଅଳା ।
 ପରାମ ପରିଜ୍ଞେ ପାଲ ପ୍ରାଣପଥ ପାଥେ ।
 ନତୁବା ମେ ଉଡ଼େ ଯାବେ କୌଣସି ଗୋପନେ ॥
 ବସ୍ତାନୀ ବନ୍ତର ସେଇଁ, ଗନ୍ଧ ଦେହ ଧୀରେ ଧୀରେ,
 ପୁଞ୍ଜ ଉଦ୍‌ୟାନ ବାହିକେ, ମୌତ ଆଲାପନେ ।
 କରି ଡର୍ଯ୍ୟ ବୋଲାନ୍ତେପ, ଉପାହିତେ ଉପା-

ତୋଗ, ଦେହ ତାରେ ମଦା ତୋଗ, ଇଚ୍ଛା ମନ୍ତ୍ର-
ପଣେ । ହୁ ଅତି ସ୍ଵର୍ଗବାନ, ମୁଖ ରାଧ
ପଞ୍ଜୀ ପ୍ରାଣ, ତାଙ୍କେର୍ଯ୍ୟ ସୁବିଧାନ, ନା
ଜାନେ କୃପଣେ ॥

ପର୍ଯ୍ୟାର ।

ଆଶୀର୍ବଦ୍ଧ ଘୋଲି ଭରି ମାନବେର ଜନ୍ମ ।
ଅଧିମ ଜୀବେର ବୋଧ ନାହିଁ ଧର୍ମ କର୍ମ ॥
ଏମତ ଦୁର୍ଲଭ ଜନ୍ମ ହବେ କି ନା ହବେ ।
ଅନିତ୍ୟ ଏ ଦେହ ମାତ୍ର ସତନେ ରାଖିବେ ॥
ସଥନ ପ୍ରାସିବେ କାଳ ତଥନ ନିଧନ ।
କିନ୍ତୁ ସତ୍ରେ ରୋଗ ତୋଗ ହୁଁ ନିବାରଣ ॥
ଆଜାନାଂ ମତତ ବ୍ରକ୍ଷେ ବଲେ ସାଧୁଗଣେ ।
ଉଚିତ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ତ୍ୟଜ୍ୟ ଶରୀର ରଙ୍ଗଣେ ॥
ଦାରା ପୂର୍ବ ପରିଜଳ ଆହ୍ଲାୟ ବେଳ୍ଟିତ ।
ଆମରଙ୍କା ହେତୁ ତ୍ୟଜ୍ୟ ମକଳ ଉଚିତ ॥
ସାଧନା ଧ୍ୟାତିତ ଦେହ କୁଶଲେ ନା ରହେ ।
ନୟତେ ଈତ୍ତିଯ ସନ୍ଦ ବହୁକାଳ ବହେ ॥
ସାହୁନେ ସକୀର୍ଯ୍ୟ ସାଥେ ଈତ୍ତିଯ ମକଳ ।
ଏହିକେବଳ ଶୁଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନିକ କୁଶଲ ॥

ବ୍ୟାଧାତ ଅଜେର ସତ୍ରେ କ୍ରିୟା ଗୋଲଭାଲ
 ଅନୁଷ୍ଠେ ଜୟାର ପୀଡ଼ା କରୁ ଆପ୍ନ କାଳ ।
 ଦୁରକାରସା ନା ହେତେ ହେ ସେ ଘରଣ ।
 ଉତ୍ସିରେ ବ୍ୟାଧାତ ଦୈର ଅହିତ କାର ॥
 ଜୟାରସି ଜୟା ଜୀବ ନାହିକ ଉପାୟ ।
 ଜୟମେ ବ୍ୟାଧି ହୁଁ ଯାଦିଆ ଅନ୍ତକ ବିଧାୟ ॥
 ପରମାୟ ଉର୍କ ମଂଖ୍ୟ ଶତବିଂଶତ ।
 ଅକ୍ଷୟରେ ଦୈ କାଳପ୍ରାପ୍ତ ନିଯମ ଗର୍ଭିତ ॥
 ନଥରେ ଅନରେ ଅରେ ପରମାୟ ଥିବେ ।
 ତରଙ୍ଗ ଦୁକାନେ ତରୀ ଡୁର୍ବାୟ ଆବହେ ॥
 ଅନ୍ତକେ ହେଉତେ କରେ ମେଶ କେବଳ ପନ ।
 ଯେବେ ଦୂରାମନେ କଟ ହୁ ସର୍ବ ଧନ ॥
 ତାର ପର୍ଯ୍ୟ ହେଁ ଦୈର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ବିଶ୍ୱାସ ।
 ବୁଦ୍ଧିଧାନେ ଶାରଧାନେ ନାହିକ ବିନାସ ॥
 ଶାମାନ୍ୟ ମତାନ୍ତ ହରି ଆଜି ଶାରଧାନେ ।
 ଶ୍ରୀଗ ମୁହଁ ରଜ୍ୟ ପାୟ ବୁଦ୍ଧିର ବିଧାନେ ॥
 କାହିଁତ ନମୋ ଅଳେ କାହିଁ ନିଯାତନ
 ଉଚିତ ଜୀବିତ କର କରିବ କାହିଁପ ॥
 ବୁଦ୍ଧିଧାନ୍ କିମ୍ବେ ମୁହଁ ପାଦମ ପ୍ରଦାନ
 ନରେର ଉପରମାନେ ସୁଧାନ ଦେବାନ ॥

মানবের আবগ্নি জন্ম ঘটকর্ম ।
হইলে সকল জ্ঞাত বৰ্তাবের অর্থ ॥
নিবারিতে আনহিত ঘটনা সম্ভব ।
শরীর মন্দিরে ব্যাধি সহজে উত্তুব ॥
মহানিদ্বা আকর্ষণে নাহি প্রস্তুত ।
জীবআজ্ঞা প্রয়োগে ত্যাগ করে দেহ ॥
স্বচ্ছন্দে রাখিলে বস্তু অতি প্রয়োজন ।
বুধিবেক সূচনা বজ্র শুণিগণ ॥
উত্তম আহার বায়ু সংশ্ল পরিশ্রম ।
পরিচ্ছেদ এই চারি কুশল সংশ্লম ॥
ইত্ত্ব মন্ত্রের ক্রিয়া পদন প্রথান ।
অমৃতান বায়ু ঘোষে আছৰে বিমান ॥
অংশ পরিসর গৃহে বায়ুর সঞ্চার ।
অমৃতান অভাবেতে কুশল সংহার ॥
এই হেতু বাসন্তান পরিসর চাই ।
ওক্তর ছিল হিংগে শুষ্ক উচ্চ ঠাই ॥
দক্ষিণ থাকিবে খোলা পুন্ডোদ্যান আবে
সমুখে শুক্রার উচ্চপুরাদ্বার দাঙে ॥
দুর্বল বাহিরে হর উত্তম বাতান ।
পুনৰ্বৃত্ত সামুদ্রে সাহে পুঁথকাশ ন-

ମନ୍ଦରାତନ ।

ଉପବନ ସମ୍ମିକଟ ଥାକା ଅପକାର ।
ରାଖିବେ ସରସି ମଦା ଅତି ପରିଷାର ॥
ନାନାବିଧ ଥାଦ୍ୟ ଲୁଚି ଗଠାଇ କରୁଣି ।
ଶୁଷ୍କଘାଁସ ଘୀନ ମଡା କୁଶଲେର ଅରି ॥
ଚୋଚମୟ ଥାଦ୍ୟର୍ବ୍ୟ ବାହାମାଦି ଶୀମ ।
ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ଜଳିଯା ଆଗ ଅଧି କରେ ହୁମ ॥
ପରିପାକେ ଅବସନ୍ନ ଦଧି ମୁରା ଅତି ।
ଅଧିକ ପାନେତେ କରେ ସଙ୍କୃତେ ତ୍ରଣ୍ଣିତ ॥
କୁଥାର ଅତୀତ ର୍ବ୍ୟ କରିଲେ ଆହାର ।
ପାକହୁଲୀ ଉପଚୀର୍ଣ୍ଣ କରେ ଅପଚାର ॥
ତଜ୍ଜନ୍ୟ କିଞ୍ଚିତ୍ ନ୍ୟନ ଆହାର ଉଚିତ ।
ଅତି ଶବ୍ଦ ମୁଗ୍ଧିତେ ଗାଗେ ଗରହିତ ॥
ମଞ୍ଜନୟ ଭମଣେ ଲୋହ ଚଲେ ମୁଧାରାୟ ।
ତଜ୍ଜନ୍ୟ ଜଡ଼ତା ବ୍ରଜ ମକଳ କାଯାଇ ॥
ଅଳ ମୃତ ସର୍ମ କ୍ଲେଦ ହୈଲେ ପରିଷାର ।
କୁଥାର ଆହାର ବସି ପରିପାକ ତାର ॥
ଜଡ଼ତାଯ ଶୋଣିତେର ଗୁତି ଅବସନ୍ନ ।
ପେଶୀର ଉଦ୍ୟମ ଘନ ସଚେତନ ଭିନ୍ନ ॥
ସ୍ଵର୍ଗପେ ମୁକୁପେ ବନ୍ଦୁ କହୁ ନା ଧାଗନ ।
ଅନିଚ୍ଛୁ କି ପେଶୀ କ୍ରିୟା କରେ ମଧ୍ୟାପନ ॥

স্বপন গোপন ভাবে আকর্ষণ করে ।
অনুভব স্বভাবের রীতি অনুসারে ॥
পর্যাণ পালন শ্রমে খাম্হা উপাঞ্জন ।
পুরুষে তুষিতে হৈল রমণী সৃজন ॥
শুভ্রপদাঙ্গুলী অঙ্গে হয়েছে নির্মাণ ।
প্রয়োজন উপাঞ্জনে তাম সমাধান ॥
অলস করিলে বহু জড়তা ঘটায় ।
খাকুক কুশল দুরে পৌড়া পার্য্যাপার ॥
কেকারণে কুলবাদা নানা রোগ ভোগে ।
অচরিষ্ট কার্য্যে হৈরে দীর্ঘকাল যোগে ॥
চরন হইতে ষর্প করা নিঃসরণ
আহার অস্ত্র স্থান কাল নিঃপণ ॥
হৃগল্প করিতে দূর ধৌত কলেবরে ।
নতুবা অসুখ তাম লোকে স্থগা করে ॥
পরিচ্ছদ আবশ্যক মেহ ঘটে ঘটে ।
তপমের তাপে তনু জরা স্বর ঘটে ॥
উষ্ণতম গাত্র স্বক্ষীতল হঠাত ।
যে করে সে স্তোগে রোগে জানিঃ পশ্চাত ॥
কর্মে নেশান্বয় আহার গ্রহণ ।
একেবারে ত্যাগ করা নহে প্রয়োজন ।

মানবরতন ।

পরিষ্কৃত বায়ু বারি জীবন আধাৰ ।
অবোধের নাহি বোধ শুণেৱ বিচাৰ ।
সৰ্ব তেজোভাৰে রঞ্জন পৱাণ উচিত ।
নব্য ভব্য সভ্যগণে বুঝিবে ইঙ্গিত ॥
ৱামৱাঙ্গ সংষ্টনে কৱিয়া সংগ্ৰহ ।
ৱচিল পয়াৱ ছন্দে মানবেৱ দেহ ॥

অথ পুনঃ জন্ম কথন ।

কোথা হৈতে এলৈ তুমি কোথাৱ
ধাইবে । দিশেহারা হয়ে কেন ভৱ
পথে ভৱিবে ॥ ভবে ভাৰ ভগবান, দেহ
আধাৰ বিধান, পথিকেৱ প্রায় প্রাণ,
ভৱণ জানিবে ॥ আক্লান্ত হইয়ে প্রাণ,
বাসা কৱি শুমক্ষান, যোগাযোগে ষঙ্গ-
বান, গতে প্ৰবেশিবে । অতএব বলি
শুন, গতায়াত পুনঃ২, স্বভাৱেৱ এই শুণ,
সন্দাশিবে জীবে ॥ বুঝি কৱি ব্যবহাৰ,
যশঃ বন্দ সুবিস্তাৱ, সৰ্ব জীবে উপকাৰ,
লংসোৱে বুঝিবে ॥

ଆନବରତମ ।

ପ୍ରୟାର ।

କ୍ରିୟା କାଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡଭାବ ସଂସାରେର ରୀତି ।
ଏହିକେର ଶୌଷଣୀ କୁରେ ସଞ୍ଚାରୀ ଭାବରୀ ॥
ଭଣ୍ଡ ଛାଡ଼ା ନାହିଁ କାଣ୍ଡ ଅଳକାଣ୍ଡ ସମାଜେ ।
ନିତ୍ୟଧନ ସର୍ବାଜ୍ଞାୟ ବିଦ୍ୟାଲେ ବିରାଜେ ॥
ଶର୍ମାଜ୍ଞା ଜୀବାଜ୍ଞାୟ ଆହେ ଘୋଗାଯୋଗ ।
ଏକେର ସମ୍ବାର ବର୍ତ୍ତେ ଯତ ତୋଗାତୋଗ ॥
ହୃଦ୍ଦିଗ୍ନି ବାସଶାନ ହଇଯାଛେ ଉଚ୍ଚ ।
ଆୟୁର୍ବେଦେ ଅବିବାଦେ ବିବରନ ବ୍ୟକ୍ତ ॥
ବାସଶାନ ତ୍ୟଜି ଜୀବ ନିଯମାନୁସାରେ ।
ପଞ୍ଚକୁତ୍ତେ ଲମ୍ବ ପାଯ ଏ ତିନ ସଂସାରେ ॥
ଭୂତ ପଞ୍ଚ ରେଣୁ ମହ ଜୀବନ ଧାରଣ ।
କୌଟାହି ପଞ୍ଚକ ଜୟେ ଏହି ଶେ କାରଣ ॥
ଶୂଙ୍ଖଲେବ ଉପଚୋଗ ପଞ୍ଚକୁତ ମର୍ମ ।
ଶୁଧା ତୃକ୍ଷା ଦୂର ଦୂର ଜୀବେର ବିଶ୍ଵମ ॥
ଏହି ତୋଗେ ଲିଙ୍ଗ ତେଜଃ ବୀଜ ଉପମ ।
ବିଦ୍ୟକୁତ ବିଧିମତେ ଜୟେ ତିରିଥ ॥
ମେହି ତେଜଃ ବୀଜ ଉକ୍ତ ଶୌଣିତ ମିଳିଲେ ।
ଜଳମ ଏହି କରେ ମାରୀ ଆମେଶମେ ॥

ମାନ୍ୟବରତନ ।

ଶ୍ରୀଗୁର୍ଗତ ସଦି ନାରୀ କରରେ ସନ୍ତୋଗ ।
 ଅବଶ୍ୟ ଜୁନିବେ ଜୀବ ଏହି ଯୋଗାଯୋଗ ॥
 ଯକ୍ଷଭୂଷି ବନ୍ଦୀନାରୀ ଆହେ ନିର୍ଧାରିତ ।
 ରୋପଣେ ନିସ୍ତରଣ ବୀଜ ଫଳେ କଦାଚିତ
 ମନ୍ତ୍ରାପ ଯୁନିଶାପ ଉତ୍ସବ ସନ୍ତୃଟ ।
 ଧର୍ମନଷ୍ଟ ଶୁରୁପାପ ମାନେନା କପଟ ॥
 ମର୍ବ ଉତ୍ସକ୍ଷଟ ଜୀବ ମାନ୍ୟ ମୁଜନ ।
 ଜନ୍ୟ ପରିଗ୍ରହ କରେ ସନ୍ତ୍ଵବ କାରଣ ॥
 ଅତଃପର ଶୁନ ପୁନଃ ଜନ୍ୟ ବିବରଣ ।
 ଅପୁର୍ବ କାହିନୀ ଶୁନ ଶ୍ରିର କରି ଘନ ।
 ଈନ୍ଦ୍ର ଭାନୁ ଆକର୍ଷଣେ ହଣ୍ଡି ବାରିବନେ ।
 ଅଶ୍ଵନି ଚପଳା ହାମେ ମେଘେର ସର୍ବଣେ ॥
 ଅବଲୀ ହଇତେ ସାଙ୍ଗ ତପନେର ତାପେ ।
 ଉତ୍ସପ୍ତ ହଇଯା ଶୁନେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ କାପେ ।
 ଉର୍ଧ୍ଵଗତି ସାଙ୍ଗଧୂମ କ୍ରମେ କ୍ରମ ହସ୍ତ ।
 ପବନେର ପତି ଦ୍ଵାରା ବାରିଦୁ ସଂଖ୍ୟା ॥
 ଦେଇ ସାଙ୍ଗ ଶନ୍ତିମାର୍ଗେ ଶିଳ୍ପ ବାରୁ ଯୋଗେ
 ଶ୍ରୀତଳ ହଇଯା କ୍ରମେ କୋଟାଇ ଭାଗେ ॥
 ଧାରଣେ ଅକ୍ଷୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ ଆପନ ଆଧାରେ ।
 ପଞ୍ଚମେ ପାଞ୍ଚମୀ ଶୋଭା ପଞ୍ଚମେ ମିଶ୍ରିକାରେ ।

ପୁନରାୟ ଧୂମାକାରେ ଉର୍ବଗତି ପ୍ରାପ୍ତ ।
 କାରଣ ବଶତ ଉଜ୍ଜ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଯାପ୍ତ ॥
 ନୀହାର ଶିଶିର ଜନ୍ମେ ଏହି ଦେ କାରଣ ।
 ଏହି କପେ ବୃଦ୍ଧି ସ୍ଫୁଟି ଧରାୟ ଧାରଣ ॥
 ସାହା ଈତିହାସ ଉତ୍ୱପତ୍ରି ନିରଭି ତାହାର
 ମୃତ୍ୱିକାରୀ କଲେବର ସାବେ ମୃତ୍ୱିକାରୀ ॥
 ପଦାର୍ଥର ଧୂମେ ଆତ୍ମ କାଯା ପରିବର୍ତ୍ତ ।
 ନଥର ମୃଜନ ମୃତ୍ୟୁ ମୃତନେ ପ୍ରମର୍ତ୍ତ ॥
 ଏମନ ଅମୂଳ୍ୟ ରତ୍ନ ପ୍ରାଣ ପ୍ରିୟଧନ ।
 କୋଥାର ବର୍ତ୍ତାବେ ବଳ ହିଲେ ନିଧନ ॥
 ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରାସିବେ ମେହି ନବ କଲେବର ।
 ମୃଜନ ବିଲାଙ୍ଗି କଇ ନଥର ଜ୍ଞାପନ ॥
 ଆଦି ପୁରୁଷ ବଂଶେର ରାମଦାସ ମାନ ।
 ବିଦ୍ୟାତ ସମାଜ ଘାତେ ଶାଖରାଲେ ବାନ ॥
 ତ୍ରିକବିର ପିତାମହ ରାମନାରାୟନ ।
 ତମ୍ୟ କନିଷ୍ଠ କୁମାର ମନ୍ଦମୟୋହନ ॥
 ଧର୍ମ ପରାୟଣ ଅତି ସମାଜେ ପ୍ରକାଶ ।
 ଏକ ପୁତ୍ର ଆତ୍ମ ତାର ରାମରମ୍ଭାଦୀଶ ॥
 ଉପାଧି କାଶ୍ୟପ ଶୋଭ ମନ୍ଦକାର ମନ୍ଦ ।
 ଦୟାମୂର୍ତ୍ତି ରାମ ରାମନାରାୟନ କରିବାର

ଚନ୍ଦ୍ରଭାବ ବିଦ୍ୟା+ଲୟେ ବିଦ୍ୟା ଉପାର୍ଜନ ।
 ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଶିଥା ଜାନେ ଜଗଜନ ॥
 ପଡ଼ିଯିବ ବିଧିର ପାକେ ତନୁ ହୈଲ କ୍ଷମିନ ॥
 ଛରଦୂଷି କୁମ୍ର ଦୀନେ ନା ପାଇଲ ଦିନ ॥
 ହୃଦେଶେର ଅଧୀନ ଶୁଦ୍ଧ ବିନ ଉପାର୍ଜନ ।
 ରଚିଲ ପଦାର ହୃଦେମାନବରତନ ॥
 ସାରଭାଗ ପହଞ୍ଚେତ ମଂଜୁପେ ରଚନା ॥
 ଅଳଙ୍କାର ଦୁଷ୍ଟ ସାହି ଧାକେ କୋଳ ହୋଲେ
 ଅନୁଏହ ପ୍ରକାଶିବେ ମୁଖିବେ ମୁହଁଜାନେ ॥
 ସନ୍ଦେହ ନାହିଁକ ହିଥ ଦୋଷ ସଂଘଟନ ।
 ମୁନୀନାଶ ମତିଭ୍ରମ ଶାନ୍ତିର ବଚନ ॥
 ଅପର ଭାଷାର ଶକ ଆହେ ବହୁତର ।
 ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତ ସଂଘଟନ ଭାୟାୟ ଦୃଷ୍ଟିବ ॥
 ଝିଂବାଜୀ ଭାୟାୟ ଦୃଷ୍ଟି କିଞ୍ଚିତ ଥାକିଲେ ।
 ଅନାମ୍ବାସେ ବୁଦ୍ଧିରେକ ବୁଦ୍ଧିର କୌଶଳେ ॥
 ବିପୁଳ ବିମର୍ଶେ ବଲି ସରଳ ଅନ୍ତରେ ।
 ଅକିଞ୍ଚନେ କରି କୁପା ମୁଖିବେ ସରରେ ॥
 ଶ୍ରୀଶୁକ୍ଳଚରଣ କୋଟି ସହସ୍ର ପ୍ରଥାମ ।
 ଶରୀରରୁକୁଳ ଶରୀରରୁକୁଳ ପିଲାମ ।

ଗୀତ ।

ଶୈଖିଂମା ହିଲ ବହୁ ତକ ଅନୁମାରେ ॥
 ଜୀବନ ନିଧନେ ପୁନଃ ଜନ୍ମେ ଏ ସଂସାରେ ॥
 ଭେବେ ଦେଖ ମୁଖିଚାର, ତେକାରଣେ ଶୃଷ୍ଟି
 ତୋର, ନର ନାରୀ ଏକାକାର, ବିଶ୍ଵର ବି-
 ଶାରେ ॥ ଆପନାର ମୁମଞ୍ଜଳ, ଗତାଯାତେର
 ମୟଳ, କରି ଅନ୍ତର ଦରଳ, ପର ଉପକାରେ ।
 ରିପୁଗଣ କରି ଜର, କ୍ରିୟା କର ମୟୁଦର,
 ଭଜନାୟ କିବା ଭର, ଭାବ ସାରାଂମାରେ ॥

· ମମାଞ୍ଚ ।

ওঁ শশী !

পংক্তি	অশুদ্ধ	শুদ্ধ
১৭	পান্ত	উৎপন্নি
১০	গোশীকা	গোষিকা
১৬	লো	লোহ
১৮	সত্ত্বে	রক্ত সত্ত্বে
২	থাকে	পাক
১৪	নেকটীয়ন	নেকটীয়ল
৬	আর রক্ত	আব্রক্ত
৭	চাহনী	চালুনী
১০	কদাচার	কদাকার
২০	মিষ্ট	ইষ্ট
৯	মন সাধে	মন সাজ
১০	পরাপর	পর পর
৩	ভৱজীল	ভৱজীল
২	হইলে	হইতে
১৬	গুরুতর	তরুবর

